

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Mezinárodních studií

Katedra ruských a východoevropských studií

Bakalářská práce

2020

Michal Mudra

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Mezinárodních studií

Katedra ruských a východoevropských studií

**Druhý pokus OSN v Bosně: mírová mise UNMIBH
1995–2002**

Bakalářská práce

Autor práce: Michal Mudra

Studijní program: Teritoriální studia

Vedoucí práce: František Šístek, M.A., Ph.D.

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 21.5.2020

Michal Mudra

Bibliografický záznam

MUDRA, Michal. *Druhý pokus OSN v Bosně: mírová mise UNMIBH 1995-2002*. Praha, 2020. 42 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut Mezinárodních studií. Katedra ruských a východoevropských studií. Vedoucí bakalářské práce František Šístek, M.A., Ph.D.

Rozsah práce: 71 521 znaků s mezerami

Anotace

Bakalářská práce se zabývá druhou mírovou misí Organizace spojených národů v Bosně a Hercegovině UNMIBH, jejímž mandátem bylo zajistit bezpečné prostředí pro postkonfliktní rekonstrukci zejména prostřednictvím reformy a restrukturalizace policie a justice v zemi. Práce uvádí stručný přehled válečného konfliktu v Bosně a Hercegovině, identifikuje jeho hlavní aktéry včetně zapojení OSN a ukončení celého konfliktu. Dále je krátce přednesena historie a teorie peacekeepingu a postkonfliktní rekonstrukce, předpoklady zahájení mírových misí. Na základě těchto teorií jsou následně určena kritéria pro posouzení úspěšnosti mírové mise. Poté je v práci popsána samotná mise UNMIBH s důrazem na její mandát, organizaci a její cíle. Následuje popis průběhu mise UNMIBH, činnost jejích jednotlivých složek, skandál v IPTF a zakončení mise. Na závěr práce je dle kritérií úspěšnosti posouzen úspěch mise UNMIBH.

Annotation

This bachelor thesis is focused on second United Nations peace mission in Bosnia and Herzegovina UNMIBH. It's mandate was to establish secure environment for ongoing postconflict reconstruction mainly through judicial and police reform and restructuring. Thesis shows brief overview of the war conflict in Bosnia and Herzegovina, identifies it's main actors including United Nations involvement and the ending of the Bosnia war. After that follows history and theory of peacekeeping and postconflict reconstruction, peace mission preconditions. General criteria for evaluation of the mission are established on the basis of these theories. After this follows description of the mission UNMIBH itself. The description is focused mainly on mission mandate, organization of the mission and its objectives. Description of the course of the mission is in next chapter of thesis, which is focused on the activities made by individual mission units, IPTF scandal and finalizing the mission. Thesis ends with an evaluation of the mission according to previously determined evaluation criteria.

Klíčová slova

Bosna a Hercegovina, UNMIBH, peacekeeping, OSN, postkonfliktní rekonstrukce, policejní mise

Keywords

Bosnia and Herzegovina, UNMIBH, peacekeeping, UN, postconflict reconstruction, police mission

Název práce

Druhý pokus OSN v Bosně: mírová mise UNMIBH 1995-2002

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu této Bakalářské práce, Františku Šístkovi, M.A., Ph.D., za jeho trpělivost, vstřícný přístup a odborné rady.

Obsah

Úvod.....	3
1. Válka v Bosně a Hercegovině.....	5
1.1 Vznik konfliktu	5
1.2 Hlavní aktéři konfliktu ^a	5
1.2.1. Bosňáci.....	6
1.2.2. Srbové	6
1.2.3. Chorvaté.....	6
1.2.4. OSN a NATO.....	7
1.3 Zapojení OSN do konfliktu.....	7
1.4 Daytonská smlouva	7
2. Teorie peacekeepingu	9
2.1 Terminologie peacekeepingu	9
2.2 Předpoklady mírových misí	11
2.2.1 Přijetí.....	12
2.2.2 Neutrannost	12
2.2.3 Minimalizace užití síly.....	13
2.3 Historie peacekeepingu – vývoj.....	13
2.4 Kritéria úspěšnosti misí.....	14
2.4.1 Kritéria dle odborníků.....	15
2.4.2 Kritéria dle OSN	16
2.5 Postkonfliktní rekonstrukce	17
2.5.1 Strukturální řešení.....	17
2.5.2 Léčba příčin konfliktu.....	18
2.5.3 Pilíře postkonfliktní rekonstrukce.....	19
3. Mise UNMIBH	21
3.1 Mandát.....	23

3.1.1	Další úkoly UNMIBH.....	24
3.2	Organizace a složky UNMIBH	25
3.3	Cíle UNMIBH.....	28
4.	Průběh mise UNMIBH	29
4.1	UNMIBH 1996-1999	29
4.2	UNMIBH 2000-2002.	30
4.3	Hlavní programy UNMIBH	30
4.3.1	Program 1: Policejní reforma.....	31
4.3.2	Program 2: Restrukturalizace policie.....	31
4.3.3	Program 3: Soudní systém	32
4.3.4	Program 4: Budování institucí a mezipolicejní spolupráce	33
4.3.5	Program 5: Povědomí veřejnosti.....	33
4.3.6	Program 6: Účast na mírových misích OSN.....	34
4.4	Skandál v IPTF.....	34
4.5	Zakončení mise	35
5.	Zhodnocení mise UNMIBH.....	36
5.1	Splnění předpokladů vzniku mise	36
5.2	Splnění kritérií úspěšnosti mise	37
5.2.1	Splnění kritérií úspěšnosti formulovaná Jairem van der Lijnem	37
5.2.2	Splnění kritérií úspěšnosti mise dle OSN	38
5.3	Hodnocení mise Generálním tajemníkem OSN	39
5.4	Byla mise UNMIBH úspěšná?	39
	Závěr.....	41
	Summary.....	42
	Seznam zdrojů.....	43

Úvod

Válka v Bosně a Hercegovině (BaH) byla největším konfliktem na Evropském kontinentu po druhé světové válce. V důsledku tohoto konfliktu více než 1 200 000 lidí opustilo své domovy, nuceně nebo dobrovolně a přes 200 000 lidí přišlo o život. Tato etnicky motivovaná válka přinesla hrůzy, které se v Evropě již dlouho neodehrály, jejichž potrestání se zabýval mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii i 22 let po skončení války (1992–2017)¹.

Na ukončení tohoto konfliktu měla zásadní podíl mezinárodní mírová mise Organizace spojených národů (OSN) UNPROFOR. Tato mise je, i přes její finální úspěch, všeobecně vnímána jako selhání OSN, které svou neschopností zaujmout tvrdé stanovisko dovolilo tomuto konfliktu trvání 4 let a dopustit taková mementa jakým je například pád Srebrenice.²

V souvislosti s tímto selháním bylo o misi UNPROFOR sepsáno mnoho odborných článků a knih. Nicméně misí UNPROFOR angažmá OSN v BaH nekončilo a na tuto misi navázala další neméně důležitá mírová mise UNMIBH. Této misi se již v odborné literatuře nedostalo takové pozornosti, a proto jsem se rozhodl ji zhodnotit a zjistit, zda se OSN povedlo napravit své selhání z mise předchozí.

Metodou práce je jedno případová studie, vypracovaná metodou empirické analýzy dostupných zpráv o činnosti mise UNMIBH a rešerší odborné literatury na základě, které se stanoví obecná kritéria úspěšnosti mise, zanalyzují činnosti mise a následně provede vyhodnocení úspěšnosti mise.

Kritéria úspěšnosti mise se budou opírat o odborných prací Oldřicha Bureše, Paula Diehla, Fredericka Fleitze, Filipa Tesaře, Šárky Waisové a předně Jáira van der Lijna. Tato obecná kritéria úspěšnosti mírových misí formulována odborníky budou doplněna o kritéria úspěšnosti formulovaná OSN.

Současný stav poznání o činnosti mise UNMIBH je založen na zprávách Generálního tajemníka OSN Kofiho Annana, rezolucí Rady bezpečnosti OSN (RB) týkajících se mise a odborné literatuře zabývající se postkonfliktní rekonstrukcí.

---

¹ United Nations: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia [online]. [cit. 2020-05-20]. Dostupné z: <https://www.icty.org/>

² SEYBOLT, Taylor B. Humanitarian military intervention: the conditions for success and failure. New York: Oxford University Press, 2007. SIPRI monographs. ISBN 01-992-5243-2, str 61 – 69.

Výzkumná otázka této práce tedy je, zda se OSN podařilo realizovat úspěšnou misi v OSN? Cílem práce je zhodnotit kroky, které byly v rámci mise realizovány a zda vedly k naplnění mandátu, který byl při ustanovení mise stanoven.

Práce se ponejprv věnuje seznámení s problematikou konfliktu jako takového a představuje hlavní vnitřní i vnější aktéry konfliktu, zapojení OSN do konfliktu a jeho ukončení podepsáním Daytonské dohody. Druhá kapitola se věnuje teorii peacekeepingu, kde je představen historický vývoj peacekeepingu a jeho terminologie, jsou stanoveny předpoklady zahájení mírových misí, popsána možná řešení postkonfliktní rekonstrukce státu a její hlavní pilíře, nakonec jsou stanovena kritéria úspěšnosti mírových misí. Třetí kapitola popisuje samotnou misi UNMIBH, věnuje se zejména mandátu mise, organizaci mise, jejím složkám a cílům mise. Čtvrtá kapitola se zabývá samotným průběhem mise. Jak byly formulovány její hlavní programy a zda byly úspěšně zakončeny. Také se věnuje skandálu, ke kterému došlo v průběhu mise a jejímu zakončení a převedení odpovědnosti na misi další. Poslední kapitola pak hodnotí splnění předpokladů začátku mise a splnění stanovených obecných kritérií úspěšnosti. Zahrnuje i hodnocení mise Generálním tajemníkem a závěrečné hodnocení této práce.

1. Válka v Bosně a Hercegovině

Balkánský poloostrov se často nazývá „sudem se střelným prachem“. Etnické a náboženské složení obyvatel poloostrova bylo vždy ideálním podhoubím pro konflikty, které mohly snadno přerůst ve válku.

1.1 Vznik konfliktu³

Z historie vyplývá, že mezi etnickým konfliktem a mírem v Jugoslávii stála dlouho silná osobnost maršála Josipa Broze Tita, který dokázal většinu těchto třenic zastavit a udržet mnohoetnickou Jugoslávii pohromadě. Po smrti této silné osobnosti však začaly růst nacionalistické tendence v jednotlivých federativních republikách, což vedlo k větší podpoře nacionalistických stran. Současně docházelo k úpadku celého socialistického bloku, a tak i socialistické strany v Jugoslávii ztrácely podporu.

To vše, společně se zhoršující se hospodářskou situací v Jugoslávii, vyústilo v proces zjednodušeně nazývaný rozpad Jugoslávie. Po pádu komunismu vyhlásilo nezávislost na Bělehradu nejprve Slovinsko a poté Chorvatsko, následovala Makedonie a Kosovo. Ke stejnému kroku se rozhodla v březnu 1992 i BaH. Na rozdíl od ostatních federativních republik bylo etnické složení BaH složitější. Zhruba polovinu obyvatel tvořili Bosňáci (kteří vyznávají islám), třetinu Srbové (pravoslavného vyznání) a téměř pětinu Chorvaté (katolického vyznání).⁴

Takovéto etnické složení se stalo rozbuškou pro nejkrvavější evropský konflikt po druhé světové válce. Všechny tři hlavní etnické skupiny měly dost velký podíl na obyvatelstvu a měly tak zájem na rozhodování. Vznikl tak konflikt, ve kterém se všechny strany hájily právem na sebeurčení a uplatňovaly nároky na obývané území.

1.2 Hlavní aktéři konfliktu^{5a6}

Určit přesně aktéry v tomto konfliktu je nesmírně složité. Bosenská válka se vyznačovala tím, že během ní působilo mnoho paramilitárních skupin, které často měnily svoji loajalitu. Zároveň se v rámci hlavních třech aktérů bojů několikrát změnilo spojení. Navíc díky složitému etnickému rozložení obyvatelstva vznikala různá

---

³ RAMET, Sabrina Petra. *Balkan Babel: The Disintegration Of Yugoslavia From The Death Of Tito To The Fall Of Milosevic*. 4. Avalon Publishing, 2002. ISBN 9780813346182, str 151-153.

⁴ Podle sčítání lidu v Bosně a Hercegovině 1991

⁵ BURG, Steven L. a Paul S. SHOUP. *The War in Bosnia-Herzegovina: Ethnic Conflict and International Intervention*. 1999. M.E. Sharpe. ISBN 9780765631893, str. 102–105.

⁶ WOODWARD, Susan L. *Balkan tragedy: chaos and dissolution after the cold war*. Washington: Brookings institution, c1995. ISBN 08-157-9513-0, str 199-203.

regionální spojení zcela nezávisle na hlavním vedení jednotlivých armád, a tak často docházelo k regionální spolupráci jinak proti sobě válčících aktérů konfliktu.

Z výše uvedených důvodů zde zmíním pouze vybrané aktéry bosenskosrbské války.

1.2.1. Bosňáci

Bosňáci bojovali za osvobození od Jugoslávské federace po referendu, ve kterém si odhlasovali odtržení. Bojující Bosňáci se soustředili v Armádě Bosny a Hercegoviny. Tato armáda byla multietnická. Sefer Halilovic, hlava územní obrany Bosny, uvedl, že bosensko-hercegovinská armáda je ze 70 % tvořena muslimy, z 18 % Chorvaty a z 12 % Srby.⁷

1.2.2. Srbové

Bosenští Srbové bojovali především proto, že na ně byl vyvíjen tlak ze Srbska prostřednictvím účinné propagandy. Ta poukazovala zejména na odlišné náboženství majoritních Bosňáků a zdůrazňovala nejisté menšinové postavení v muslimsky kontrolovaném státě. Bosňáci byli propagandou vykreslováni jako ti, jejichž cílem je vytvořit v Bosně muslimský stát, jejichž radikalismus je ohrožením pro všechna ostatní vyznání. Svou roli sehrála i historie bosenských Srbů, kteří byli v minulosti vyvražďováni chorvatskými Ustašovci. Obava z opakování tohoto scénáře usnadnila propagandistická prohlášení srbských představitelů.

Bosenskosrbská armáda byla nejvybavenější. Její členové byli de facto členy Jugoslávské lidové armády (JLA), která jim poskytovala výcvik i výzbroj. Velení armády a vysocí důstojníci byli původně členové JLA.

1.2.3. Chorvaté

Chorvaté měli zprvu své vlastní územní ambice, které vyústili v tzv. Karadordevskou dohodu⁸. V roce 1992 vyhlásili Bosenští Chorvaté autonomní území Herceg-Bosna, což zprvu neznamenalou rovnou konflikt s Bosňáky, naopak došlo ke spolupráci. Nicméně hned na začátku dalšího roku došlo k prvním bosensko-chorvatským bojům. Ty byly ukončeny uzavřením dohody o bosensko-chorvatské federaci v Bosně a Hercegovině v roce 1994 a spojením armád obou etnik.

Stejně jako Srbové, tak i Chorvaté byli pod vlivem propagandy, která tvrdila, že bosenské vedení není schopné zajistit bosenským Chorvatům bezpečnost.

---

⁷ KOZAR, Duro. Croats and Serbs are (Un)suitable. Oslobodenje-Svijet [online]. [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20100828161826/http://www.ex-yupress.com/oslob/oslob7.html>

⁸ Dohoda mezi prezidenty Chorvatska a Srbska o rozdělení území Bosny mezi Srbko a Chorvatsko

1.2.4. OSN a NATO⁹

Účast obou organizací měla na vývoj této války zásadní vliv. Intervence učiněné oběma organizacemi vedly k ukončení konfliktu. OSN vedlo během konfliktu zejména humanitární akci, ale používalo také nástroje tzv. soft power k ovlivnění vývoje konfliktu. Prostřednictvím sankcí, obchodních embarg, rezolucí Rady bezpečnosti, diplomatického tlaku a zprostředkovávání mírových jednání usilovalo OSN o ukončení konfliktu bez použití mezinárodní síly.

NATO bylo především nástrojem OSN, který měl dohlížet na dodržování vyhlášených rezolucí Rady bezpečnosti. NATO mělo v tomto konfliktu dvě mise, vymáhalo dodržování bezletové zóny nad Bosnou v rámci mise „Deny flight“ a na konci konfliktu misí „Deliberate force“ mělo donutit Srby opustit dobyté pozice v okolí Sarajeva. Úspěšné bombardování srbských pozic v rámci druhé mise ve finále znamenal konec války.

1.3 Zapojení OSN do konfliktu¹⁰

Krom výše zmíněných „soft power“ nástrojů se aktivita OSN v Bosně soustředila především na humanitární pomoc. Těžištěm práce OSN v Bosně se později staly tzv. bezpečné zóny vyhlášené v okolí měst Srebrenica, Bihač, Goražde, Sarajevo, Tuzla a Žepa.

Na diplomatické úrovni OSN zprostředkovalo několik setkání mezi aktéry konfliktu a předneslo celkem tři modely řešení etnického a politického rozdělení BaH. Všechny byly postupně odmítnuty některou z válčících stran.

1.4 Daytonská smlouva¹¹

Po úspěšné misi NATO Deliberate force byli Bosenští Srbové donuceni vyjednávat o míru. Výsledkem bylo podepsání Všeobecné rámcové smlouvy pro mír v Bosně a Hercegovině, známé jako Daytonská smlouva.

Tato mezinárodní smlouva řešila otázky, kvůli kterým vznikl konflikt v Bosně i ty, které z něho posléze vyplynuly. Je v ní tedy stanoveno nejen rozdělení politické moci a poválečné uspořádání země, ale i podmínky usmíření tří národů.

---

⁹ HLADKÝ, Ladislav. Bosenská otázka v 19. a 20. století. Mezinárodní politologický ústav, 2006. ISBN 9788021036741, str. 224-294.

¹⁰ Dtto.

¹¹ BOSE, Sumantra. Bosnia after Dayton: nationalist partition and international intervention. Oxford: Oxford University Press, 2002. ISBN 01-951-5848-2, str 1-40.

Smlouva stanovuje BaH jako de facto konfederativní republiku složenou z Republiky Srbské a Federace Bosny a Hercegoviny. Oba celky mají rozsáhlou míru samosprávy a centrální vláda má na starosti pouze nezbytné pravomoci. Oba státní útvary sdílí úřad rotujícího prezidenta, centrální banku, jednotnou armádu, hraniční policii, cizineckou policii, úřad vyšetřování a měnu, kterou je Konvertibilní marka.

Konečné územní rozdělení BaH je zhruba půl na půl s tím, že na větší polovině (26.110 km²) území se rozléhá Federace Bosny a Hercegoviny a na té menší (24.811 km²) leží Republika Srbska. Každá z entit používá své vlastní územní členění.

2. Teorie peacekeepingu

Peacekeeping je zásah do nestabilní oblasti s cílem usnadnit přechod této oblasti zpět k míru. Je to jeden z nejmocnějších a historicky nejúčinnějších nástrojů OSN pro odstranění pachatelů konfliktu a ochrany civilistů. Mírovými silami mohou být civilisté, jež často tvoří policejní jednotky, ale většina mírových sil je ozbrojený vojenský personál.

Mírové operace nevykonává pouze OSN. Africká unie (AU) má kromě společných misí s OSN několik samostatných aktivních mírových misí. Členské státy EU, či NATO nebo ad hoc koalice, jakou je „Multinational force“ na Sinaji, rovněž vedou mírové mise v určitých formách.¹²

2.1 Terminologie peacekeepingu

V odborné literatuře není definice peacekeepingu jednotně definována, je to způsobeno zejména nejednotností přístupu k problematice peacekeepingu. Charta OSN peacekeeping neobsahuje vůbec a to proto, že v době tvorby charty instituce peacekeepingu ještě neexistovala. OSN, jakožto největší světová mírotvorná organizace, definuje peacekeeping následovně: „*Přítomnost OSN se souhlasem všech zúčastněných stran, běžně zahrnující vojenský a/nebo policejní personál a často také civilisty. Peacekeeping je aktivita, která rozšiřuje možnost jak pro prevenci konfliktu, tak i pro vytváření míru*“.¹³

Institut SIPRI¹⁴ definuje peacekeeping jako „*mechanismus, který pomáhá konfliktem postiženým zemím vytvořit podmínky pro udržitelný mír. To zahrnuje činnosti jako monitoring a kontrola dodržování dohod o příměří, budování důvěry mezi zneprátenými stranami, ochrana poskytovatelů humanitární pomoci, pomoc s procesy demobilizace a reintegrace, posílení institucionálních kapacit v oblasti soudnictví a právního státu (včetně trestních institucí), policie a lidských práv; volební podpora; a hospodářský a sociální rozvoj.*“¹⁵

---

¹² What is peacekeeping. UN: Mission justice [online]. [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <http://www.mission-justice.org/what-is-peacekeeping.html>

¹³ An Agenda for Peace: Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping [online]. United Nations, 1992 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: https://www.un.org/ruleoflaw/files/A_47_277.pdf

¹⁴ Stockholm International Peace Research Institute je nezávislý institut zabývající se mírovému výzkumu konfliktů, kontrole zbrojení a odzbrojení založený v roce 1966.

¹⁵ Definitions and methodology. SIPRI [online]. [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <https://www.sipri.org/databases/pko/methods>

International Peace institute¹⁶ definuje peacekeeping jako „Prevenci, zmírnění, zadržování a ukončení nepřátelských akcí uvnitř či mezi státy prostřednictvím mírové intervence třetí vnitřně řízené strany s pomocí mnohonárodnostních sil vojáků, policistů a civilistů k obnovení a udržení míru.“¹⁷

Přední odborník na mezinárodní konflikty Paul F. Diehl, profesor na univerzitě v Dallasu peacekeeping definuje jako „Zavedení neutrálních a lehce ozbrojených sil uvnitř států, s jehož souhlasem jsou dané jednotky na jeho teritoriu umístěny, s cílem ukončit ozbrojený konflikt, zabránit jeho obnovení a vytvořit takové prostředí, v němž bude možné daný spor vyřešit.“¹⁸

Obecně platná definice peacekeepingu zatím neexistuje, což je dané i tím, že samotná disciplína se vyvíjela a stále vyvíjí ad hoc. Nicméně většina definic pracuje s několika společnými body, které peacekeeping charakterizují. Jsou jimi:

- Přítomnost třetí strany v konfliktu se souhlasem všech zúčastněných stran.
- Přítomnost vojenských a policejních jednotek v rámci peacekeepingové mise.
- Snaha o prevenci, ukončení konfliktu či o postkonfliktní rekonstrukci.

V české odborné literatuře se pojem peacekeeping nahrazuje pojmem „udržení míru“¹⁹, tento pojem ovšem ne zcela přesně vystihuje celou disciplínu peacekeepingu, která totiž zahrnuje procesy peacebuilding, peacemaking a peace enforcement.

Cílem peacebuildingu (česky „budování míru“) je snížit riziko propadnutí nebo návratu do konfliktu posílením vnitrostátních kapacit pro řízení konfliktů na všech úrovních a položit základy udržitelného míru a rozvoje. Je to složitý, dlouhodobý proces vytváření nezbytných podmínek pro udržitelný mír. Opatření na budování míru se zabývají základními otázkami, které ovlivňují fungování společnosti a státu, a snaží se posílit schopnost státu účinně a legitimně vykonávat své hlavní funkce.²⁰

---

¹⁶ Dříve International Peace Academy je mezinárodní nezávislý think tank založený pro budování míru a udržitelného rozvoje

¹⁷ DIEHL, Paul F. Peacekeeping Operations and the Quest for Peace [online]. [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/2150760?seq=1>

¹⁸ BELLAMY, Alex J., Paul WILLIAMS a Stuart GRIFFIN. Understanding peacekeeping. 2nd ed. Malden, MA: Polity, 2010. ISBN 978-0745641867, str. 16.

¹⁹ BUREŠ, Oldřich. Operace na udržení míru OSN. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1810-0, str. 18.

²⁰ Terminology. United Nations Peacekeeping [online]. [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <https://peacekeeping.un.org/en/terminology>

Peacemaking (česky „tvoření míru“) je koncept, který zahrnuje opatření k řešení probíhajících konfliktů a obvykle využívá diplomatické prostředky, které přivedou nepřátelské strany k dohodě. Mírovými tvůrci mohou být vyslanci, vlády, skupiny států, regionální organizace nebo OSN. Mírové úsilí mohou také vyvinout neoficiální a nevládní skupiny nebo významná osobnost pracující samostatně.²¹

Peace enforcement (česky „vynucení míru“) zahrnuje použití řady donucovacích opatření, včetně použití vojenské síly za účelem obnovení míru v oblasti. Takové mise vyžadují výslovné povolení Rady bezpečnosti. Používají se k obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti v situacích, kdy se Rada bezpečnosti rozhodla jednat v případě ohrožení míru, porušení míru nebo agrese. Rada může případně využít regionální organizace a agentury k donucovacím opatřením v rámci své pravomoci a v souladu s Chartou OSN.²²

2.2 Předpoklady mírových misí

Stejně jako definice peacekeepingu, tak ani předpoklady mírových misí nejsou sjednocené. Pražská Asociace pro mezinárodní otázky formuluje předpoklady mírové mise pouze z formálního hlediska.

„K vytvoření mírové mise je potřeba splnění několika předpokladů. Je to souhlas Rady bezpečnosti (zde je potřeba 10 z 15 hlasů a žádný stálý člen nesmí být proti) a souhlas stran konfliktu (tím rozumíme např. souhlas vlády státu, na jehož území bude mise probíhat). Pokud jsou splněny tyto dva předpoklady, pak je schváleno vytvoření mírové mise. Rada bezpečnosti pro každou mírovou misi schvaluje mandát, působnost (teritoriální i časovou) a rozpočet (na jeden rok, poté je schvalován rozpočet na další rok). Z těchto 4 vymezení mise je bezesporu nejvýznamnější mandát, protože ten vymezuje charakter mise a její úkoly. Podle mandátu se může jednat např. o misi vojenských pozorovatelů, nebo klasickou mírovou misi.“²³

Vedoucí národní rady pro bezpečnost USA Frederick H. Fleitz ve své knize shrnuje předpoklady mírových misí podle kanadského mírotvůrce Jamese H. Allena do tří jednoduchých bodů.

---

²¹ Dtto.

²² Dtto.

²³ DRAGOUN, Jan. Mírové mise OSN [online]. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2009 [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-M%C3%ADrov%C3%A9-mise-OSN-GA1.pdf>

2.2.1 Přijetí²⁴

Všechny zneprátelené strany musí souhlasit se zapojením mírových sil a spoluprací s nimi. Aktéři konfliktu musí mít zájem na přítomnosti mírových sil za účelem snížení napětí a souhlasit s vyjednáváním o míru – čili zájem, aby byl mír dodržován. Přijetí těchto pravidel je zásadním rozdílem mezi mírovou misí a misí na vynucení míru.

Přijetí je i zásadním faktorem pro bezpečnost mírových jednotek. Zneprátelené strany přijímají mírové jednotky na svém území, protože pro ně nepředstavují hrozbu. Mírové jednotky tak mohou být vyzbrojené lehce nebo vůbec. Tabulka č. 1 ukazuje vztah mezi mírou přijetí mírové mise a následnými ztrátami v jejích řadách.

Tabulka 1

Fatalities from Hostile Action of Selected Traditional Peacekeeping Missions⁸

	Level of Acceptance	Fatalities from Hostile Acts*
ONUMOZ (Mozambique) (1993–1995)	High	1
UNTAG (Namibia) (1989–1990)	High	2
UNDOF (Israel/Syria) (1974–)	High	7
UNFICYP (Cyprus) (1964–)	Medium	15
UNTAC (Cambodia) (1992–1993)	Medium	25
UNIFIL (Lebanon) (1978–)	Low	83
UNPROFOR (Yugoslavia) (1992–1995)	Low	74
UNOSOM II (Somalia) (1993–1995)	Low	110
ONUC (Congo) (1960–1964)	Low	135

Zdroj: FLEITZ, Frederick H. Peacekeeping fiascoes of the 1990s: causes, solutions, and U.S. interests. Westport, Conn.: Praeger, 2002. ISBN 978-027-5973-674.

Pokud je podle pravidel přijetí mírová mise realizována pouze se souhlasem všech svářících se stran, měla by se tato mise zrušit, pokud tento souhlas některá ze stran stáhne. V praxi k tomu však nedohází a OSN se takovému stažení brání.

2.2.2 Nestrannost²⁵

Pro splnění předpokladu nestrannosti je důležité, aby mírové jednotky neměly žádný zájem na vývoji konfliktu, ve kterém slouží, tak budou i přijatelné pro všechny strany konfliktu. Nestrannost si od mírových jednotek žádá spravedlivé a nezaujaté jednání se všemi stranami konfliktu a otevřenost vůči jejich stížnostem, které musí být rychle

²⁴ FLEITZ, Frederick H. Peacekeeping fiascoes of the 1990s: causes, solutions, and U.S. interests. Westport, Conn.: Praeger, 2002. ISBN 978-027-5973-674, str 68-72.

²⁵ Dtto.

prošetřeny. Nestrannost mírových jednotek je zásadní pro budování vzájemné důvěry a snižování napětí v konfliktu.

Na základě tohoto předpokladu byly v minulosti některé národy, považované za politicky nevhodné, vyčleněny z některých misí. Zejména v době studené války šlo o USA a Sovětský svaz, ale i Bulharsko, Kubu, Rumunsko, Jižní Koreu, Španělsko, Německo a Japonsko. Naopak národy, které jsou všeobecně považovány za neutrální jsou častými poskytovateli personálu pro mírové mise. Jsou to zejména Pákistán, Indie, Irsko, Švédsko, Finsko, Nepál a další.

2.2.3 Minimalizace užití síly²⁶

Mírové jednotky nejsou vysílány za účelem donucení stran konfliktu k vyjednávání o míru, jsou vysílány, aby zjednodušily dosažení míru a udržely příměří. Mírové jednotky mohou použít sílu pouze v sebeobraně, a tak jsou vyzbrojeny pouze lehce.

Na rozdíl od útočných jednotek, ty mírové mají mandát mír udržet (peacekeeping = udržení míru), ne ho vytvářet. Mírové jednotky akceptují stav sil na bojišti a pracují v něm. Tato vojenská nevýhoda mírových jednotek vlastně pracuje v jejich prospěch. Všechny strany konfliktu vědí, že mírové jednotky nedokážou vojensky ovlivnit průběh konfliktu.

2.3 Historie peacekeepingu – vývoj²⁷

Peacekeeping se jako mladá disciplína neustále vyvíjí. Stejně jako v ostatních aspektech peacekeepingu, ani v jeho vývoji, resp. určení jeho vývojových fází neexistuje jednotný názor mezi odborníky na problematiku.

Šárka Waisová dělí vývoj peacekeepingu na čtyři období. **První období** datuje autorka do let 1914-1945 a nazývá ho prenatálním obdobím, jelikož se obor peacekeepingu teprve začal vytvářet. Badatelé se v tomto období zaměřovali na analýzu rozsáhlých konfliktů a příčin jejich vzniku. Zkoumány nebyly jen mezinárodní konflikty, ale i konflikty etnické, ekonomické a pracovní (odbory vs. zaměstnavatelé atp.).

Druhé období (1946–1969) je spojeno zejména s vypuknutím konfliktu mezi Východem a Západem. Badatelé zkoumali roli jaderné parity v prevenci vypuknutí konfliktu, zkoumali také otázku role středních (třetích) států v uvolňování vztahů mezi oběma bloky. Ojedinele se začíná zkoumat problematika dekolonizace, nerovnost

---

²⁶ Dtto.

²⁷ WAIŠOVÁ, Šárka. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. Praha: Portál, 2005. Politologie (Portál). ISBN 80-717-8390-0, str 24-35.

distribuce zdrojů a vliv konfliktů na jedince a sociální skupiny. Peacekeeping začíná čerpat z rozvoje sociologie a antropologie.

Uvolnění vztahů v bipolárním světě odstartovalo **třetí období** (1970-1985). Rozvoj peacekeepingu byl silně ovlivněn poznatky z řešení vnitrostátních etnických, náboženských, pracovních a občanskoprávních sporů. Do řešení těchto sporů vstupovala různá hnutí a nevládní organizace, které uplatňovaly v řešení konfliktů odlišné postupy, než používal stát. Soubor těchto nevládních postupů se označuje jako „alternativní řešení sporů“ (Alternative Dispute Resolution – ADR). Mezi hlavní nástroje ADR patří adjudikace, nezávazná arbitráž a mediace. Všechny tyto nástroje byly později zařazeny do praxe mezinárodního peacekeepingu. V rámci ADR se celosvětově konala řada seminářů, kde docházelo k vytváření určité mezinárodní sítě nevládních kontaktů, jež později tvořily komunikační kanál mezi znesvářenými stranami. Tyto ADR semináře daly vzniknout tzv. „*track-two*“ diplomacii, která představuje druhou úroveň standardní diplomacie. První úroveň diplomacie je tvořena oficiálními zástupci vlád, diplomaty a představuje formální proces mezinárodních vztahů. Druhá úroveň diplomacie pak zahrnuje neoficiální (nevládní) komunikační kanály. To představují jednání na neoficiální úrovni, nevládních, náboženských či kulturních organizací.

Čtvrté období (1986-dosud) ovlivnil nástup Michaila Gorbačova do funkce generálního tajemníka Komunistické strany Sovětského svazu a s tím spojené další uvolnění vztahů mezi SSSR a USA. Uvolnění tohoto napětí, rozpad Sovětského svazu a vznik nových konfliktů a humanitárních krizí (Somálsko, Haiti, Rwanda a další) otevřely nové otázky pro obor peacekeepingu. V tomto období se peacekeeping věnuje vývojové dynamice konfliktů, environmentálním konfliktům, ekonomickým, kulturním a sociálním aspektům konfliktů. Zároveň se již rozvíjí systém včasného rozpoznání konfliktu, aktivity v oblasti prevence propuknutí konfliktů a postkonfliktní rekonstrukce. V oblasti řešení konfliktů se začíná uplatňovat systém známý jako *conflict resolution*. Tento komplexní přístup ke konfliktu usiluje o rozklíčování příčin konfliktu a jejich transformaci, tak aby po ukončení konfliktu nedošlo k jeho znovuotevření. V tomto přístupu se uplatňuje víceúrovňová diplomacie, která kombinuje přístup tradiční a *track two* diplomacii.

2.4 Kritéria úspěšnosti misí

Stejně jako dosud neexistuje obecně platná definice a další teorie peacekeepingu, tak ani kritéria pro úspěšnost těchto misí nejsou nijak standardizována. Je to dílem tím, že je

tato problematika relativně mladá a stále se vyvíjí, ale zejména tím, že nelze aplikovat všeobecná pravidla úspěšnosti na všechny mise. Charakter každé mise ovlivňuje nespočet faktorů, které nakonec ovlivňují i měření úspěšnosti mise.

2.4.1 Kritéria dle odborníků

V odborné literatuře je několik autorů, kteří se věnují problematice hodnocení úspěšnosti mírových misí a kteří formulují způsob tohoto hodnocení. Problematiku studuje i uznávaný autor Paul F. Diehl společně s Danielem Druckmanem v knize „Evaluating peace operations“ nebo ruská autorka Daria Pushkina v článku „A Recipe for Success? Ingredients of a Successful Peacekeeping Mission“ a mnoho dalších autorů. Tito autoři ovšem pracují s misemi, které mají za cíl dosažení příměří, jako byla například UNPROFOR v BaH, která předcházela UNMIBH.

Nizozemský odborník a člen institutu SIPRI Jaïr van der Lijn ve své práci zaměřené na postkonfliktní mírovou operaci v Súdánu UNMIS, formuloval devět stěžejních faktorů, které mohou zvýšit pravděpodobnost, že mírová mise povede k trvalému míru.²⁸

Jaïr van der Lijn – Kritéria úspěšnosti misí:

- Ochota zúčastněných stran spolupracovat při provádění akce
- Mírová operace poskytuje všem stranám pocit bezpečí
- Mírová operace analyzuje příčiny konfliktu
- Mírová operace je podporována i vnějšími aktéry
- Mírová operace probíhá ve správný čas
- Mírová operace je prováděna proškolenými osobami pod kompetentním vedením
- Mírová operace sleduje dlouhodobou strategii
- Realizované politické akce jsou v rámci operace správně koordinovány
- Mírová operace umožní zúčastněným stranám činit svá rozhodnutí²⁹

Ochota spolupráce zúčastněných stran je stěžejním faktorem úspěšnosti mise, protože pokud není mírová mise obecně přijímána jako součást mírového procesu a nástroj pro vyřešení konfliktu, ale jako zahraniční intervence, není možné mír v dlouhodobém

---

²⁸ VAN DER LIJN, Jaïr. Success and Failure of UN Peacekeeping Operations: UNMIS in Sudan [online]. 2010 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/233585626_Success_and_Failure_of_UN_Peacekeeping_Operations_UNMIS_in_Sudan

²⁹ Dtto.

měřítka zachovat. Začátek celé mise je podle Lijna klíčový, protože za každým konfliktem je často dlouhá historie, která znemožňuje vzájemnou důvěru. Proto je potřeba hned na začátku mise vytvořit prostředí, ve kterém budou mít všechny strany pocit bezpečí. Následně je pro úspěšné vyřešení konfliktu potřeba pochopit všechny příčiny konfliktu, a tím zabránit i jeho dalšímu rozpoutání. Je nutné zajistit podporu sousedních zemí (a dalších vnějších aktérů), protože se jich konflikt pravděpodobně týká také (uprchlictví apod.). Velmi důležité je zasáhnout ve správný čas, zahájení mise dříve, než se aktéři shodnou na jejím nasazení, může vést k porušení důvěry. Její pozdní zahájení zas může mít za důsledek nové rozpoutání bojů. Důležité je poskytnout zúčastněným stranám prostor pro vlastní rozhodnutí.

2.4.2 Kritéria dle OSN

Jakožto hlavní aktér peacekeepingových misí, i OSN formulovala svá kritéria úspěšnosti:

- Mise se musí řídit zásadami souhlasu, nestrannosti a nepoužití síly (dle svého mandátu)
- Mise musí být vnímána jako legitimní a důvěryhodná, zvláště pro místní obyvatele
- Mise musí respektovat rozhodovací právo místního obyvatelstva v rámci mírového procesu
- Všechny strany konfliktu musí spolupracovat na udržení míru
- V rámci Rady bezpečnosti musí být shoda a podpora mírové mise
- Mise musí mít podporu sousedních států a dalších regionálních subjektů
- OSN musí mít k misi integrovaný přístup, podpořený dobrou spoluprací s ostatními aktéry konfliktu a efektivní komunikací s hostitelskou zemí
- Mise musí být zajištěna profesionálně a být vedena k dobré spolupráci s místními, včetně dobrého chování členů mise

Kritéria úspěšnosti misí OSN vycházejí z teorie předpokladů peacekeepingových misí a od kritérií stanovených odbornou obcí se krom odlišné formulace jednotlivých bodů fakticky neodlišují.

2.5 Postkonfliktní rekonstrukce³⁰

2.5.1 Strukturální řešení

Etnický konflikt, jako ten v BaH, má řadu teoretických řešení, která se zaměřují na vyrovnání se s požadavky etnických skupin. Charakteristickým rysem etnického konfliktu je účast dvou a více etnicky odlišných skupin. Řešení těchto konfliktů se proto dají jednoduše rozdělit podle toho, zda se tuto etnickou odlišnost snaží odstranit, potlačit či se s ní vyrovnat. Podle tohoto principu se dají řešení rozlišit na konfliktní a nekonfliktní.^{31a32}

Pro účely této práce jsou důležitá řešení nekonfliktního typu, proto budou konfliktní řešení etnického konfliktu zmíněna jen okrajově.

Konfliktní řešení představují ty situace, kdy je snaha o eliminaci či kontrolu etnických odlišností. Eliminace etnicity se dá dosáhnout několika způsoby, patří mezi ně genocida, nucené přesídlení, rozdělení či odtržení etnika, integrace a asimilace. Kontrola etnické odlišnosti se provádí tzv. hegemonickou kontrolou, což znamená nastolení etnické dominance (např. situace turecké menšiny v Řecku).

Nekonfliktní postupy uznávají etnickou odlišnost skupin a snaží se najít konstruktivní řešení a uspokojit etnické nároky všech zúčastněných skupin. Jsou uváděny tři modely, které toto umožňují. Model **kantonizace** oficiálně uznává etnickou odlišnost a poskytuje určitou míru autonomie. Přenáší část politické moci na ideálně co nejnižší úroveň státní správy. Příkladem jsou regiony Jižní Tyrolsko, Baskicko nebo Wales.

Model **federalizace** vychází z podobných principů jako kantonizace. Odlišnost je zejména ve velikosti spravovaných území (kantonů, provincií apod.) a jejich vzájemné rovnosti v postavení vůči centrální (federální) vládě. Federalizace je považována za korektní řešení etnického napětí, protože jasně uznává etnickou odlišnost. Takovým příkladem je například Švýcarsko, Belgie nebo Kanada, ale i lidnaté státy jako je Indie či Nigérie. Právě v těchto lidnatých státech se ukazují omezení, která federalizace má. Např. v Nigérii je 36 federálních celků a v nich téměř 1000 lokálních vlád. Další slabinou federalizace je její teritoriální zaměření. Etnicita často nemá jasně definované

---

³⁰ TESAŘ, Filip. Etnické konflikty. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-807-3670-979, str. 217-221.

³¹ MCGARRY, John a Brendan O'LEARY. The Politics of Ethnic Conflict Regulation. Routledge, 1993. ISBN 978-0415099318.

³² SCHNECKENER, Ulrich. Managing and Settling Ethnic Conflicts. Palgrave Macmillan, 2004. ISBN 978-1403966230.

hranice, a tak mohou žít jednotlivá etnika natolik promíchaně, že stanovení hranic je nemožné.

Tuto slabinu má překlenou model **konsocialismu**, jehož základem nejsou jen teritoriální celky, ale etnika jako taková. Principy konsocialismu je poměrný volební systém (často doplněný např. proporčním systémem zaměstnání ve státních strukturách a financování), etnická samospráva ve zvolených sférách (školství apod.), ústavní právo veta menšiny zabraňující majorizaci³³ a zaručení účasti na koaliční vládě všem etnikům.

Konsocialismus je do určité míry utopickým modelem, který v praxi téměř nefunguje. Tento model je těžce udržitelný v zemích s bipolárním etnickým konfliktem. Nejdéle fungoval v Libanonu, kde byl aplikován na rovnovážném politickém konsenzu tří etnik: šíitů, sunnitů a arabských křesťanů, kde žádná neměla absolutní většinu. Dvouetnické státy mají tendenci směřovat k hegemonické kontrole silnějšího etnika (Malajsie, Kypr, Severní Irsko, Fidži, Burundi).

Reálné použití konsociálního systému v BaH uvádí ve své práci Filip Tesař: „*Jeden příklad ze současnosti, Bosna a Hercegovina, kde konsociální systém funguje od roku 1996, ukazuje jeho odvrácenou stranu: poměrný volební systém nepřináší velký efekt v situaci, kdy nacionalistické strany udržují hrozbu konfliktu a mobilizací na tomto základě se snaží udržet si voliče. Etnická samospráva, ať už probíhá v centralizovaném (srbská federální jednotka), nebo silně decentralizovaném (bosňácko-chorvatská jednotka) systému státní správy, vedla k udržení etnické hegemonie na jednotlivých územích státu. Etnické veto brzdí provádění ekonomických reforem i reforem nutných k přijetí do Evropské unie. Vláda široké koalice byla s výjimkou let 2000–2002 jen zástěrkou pro hegemonii zkorumpovaných stranických elit.*“³⁴

2.5.2 Léčba příčin konfliktu³⁵

Jak je uvedeno výše, tak strukturální řešení nejsou dokonalým řešením pro odstranění příčin konfliktu a zabránění, tak vzniku konfliktu nového. Oliver Richmond uvádí dvě generace přístupů k řešení příčin etnického konfliktu.

---

³³ Majorizace – vnučení vůle většiny v parlamentu prostým přehlasováním

³⁴ TESAŘ, Filip. Etnické konflikty. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-807-3670-979, str. 221.

³⁵ RICHMOND, O. P.: A Genealogy of Peacemaking: The Creation and Re-Creation of Order. Alternatives: Global, Local, Political 26/3, 2001, [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: https://www.academia.edu/1144428/A_Genealogy_of_Peacemaking_The_Creation_and_Re-Creation_of_Order?auto=download

Přístupy **první generace** vycházejí z tzv. vestfálského systému. Cílem mediátorů bylo přivést zneprátené strany k jednacímu stolu, navrhnout řešení, které bylo vynuceno nátlakem a různými pobídkami, šlo o dosažení statusu quo. Součástí řešení byly i mírové pozorovatelské mise. Úspěchem bylo považováno zastavení násilí. Přístupy první generace nabízely spíše zvládnutí a usměrnění konfliktu než jeho vyřešení. Strukturální řešení první generace se snažilo zajistit mezi jednotlivými stranami rovnováhu, těchto principů první generace bylo použito při ukončení války v BaH.

Naproti tomu přístupy **druhé generace** cílí na „řešení“ konfliktů. Místo „status quo diplomacie“ první generace se nové přístupy zaměřují více na původ konfliktu. Krátkodobým cílem je zajištění bezpečnosti jednotlivce, dlouhodobým pak odstranění příčin konfliktu. Charakteristické je široké zapojení nevládních organizací, zaměření se na potřeby jednotlivce a řešení konfliktu na místní úrovni, namísto pouhého jednání s vůdci domněle homogenních stran. Vojenská účast se z pouhého udržování příměří prohloubila o spolupráci s civilním obyvatelstvem. Principy přístupu druhé generace se promítly do postkonfliktní rekonstrukce v BaH.

2.5.3 Pilíře postkonfliktní rekonstrukce³⁶

Waisová ve své knize Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích formulovala tzv. pilíře postkonfliktní rekonstrukce na základě výzkumu badatelů a realizátorů peacekeepingu. Tyto pilíře spolu vzájemně souvisí, ale každý z nich představuje jiné činnosti a jeho budování začíná v jiné fázi rekonstrukce:

1. *„Obnova a zajištění bezpečnosti zahrnuje ukončení násilí, dohled nad dodržováním příměří, zajištění bezpečnosti pro mezinárodní pozorovatele a humanitární pracovníky, demobilizace a reintegraci kombatanů, vytvoření hranic a hraničního režimu, zamezení obchodu s lidmi, zbraněmi a drogami, rekonstrukci bezpečnostních sil a zajištění ochrany obyvatelstva, rekonstrukci bezpečnostního systému apod.*
2. *Vytvoření právního státu a usmíření skupin uvnitř společnosti zahrnuje vytvoření přechodného právního systému a justice, reorganizaci systému soudů právního vzdělání, revizi stávajících zákonů, kompenzaci, restituci a rehabilitaci*

---

³⁶ HAMRE, John J. a Gordon R. SULLIVAN. Toward postconflict reconstruction. The Washington Quarterly [online]. 2010, 25(4), str. 83-96 [cit. 2020-04-23]. DOI: 10.1162/016366002760252554. ISSN 0163-660X. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1162/016366002760252554>

politických vězňů, vytvoření mezinárodních trestních tribunálů, vytvoření transparentního systému policejních sil apod.

- 3. Posílení sociálního a ekonomického blahobytu** zahrnuje repatriaci uprchlíků a vnitřně přesídleného obyvatelstva, zajištění základních potravin, léků a ošacení, vytvoření fungujícího vzdělávacího systému, sítě sociálního zabezpečení, obnovu infrastruktury, finančního a bankovního systému a přístupu na trhy apod.
- 4. Obnova/vytvoření legitimního a otevřeného politického systému** zahrnuje vytvoření, podporu a konsolidaci legitimních struktur a institucí vládnutí včetně přechodné vlády a mechanismů pro politickou participaci občanů, vytvoření a přijetí ústavy apod.³⁷

Tyto pilíře jsou sice zmíněné jako čtyři oddělené celky, nicméně v postkonfliktní rekonstrukci není možné realizovat žádné kroky, které by nezasáhly do více pilířů najednou. Proto je nelze brát ani jako určitý „návod“ na provedení rekonstrukce.

---

³⁷ WAISOVÁ, Šárka. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. Praha: Portál, 2005. Politologie (Portál). ISBN 80-717-8390-0, str. 120.

3. Mise UNMIBH

Mise Spojených národů v Bosně a Hercegovině (United Nations Mission in Bosnia and Herzegovina – UNMIBH) navazovala na ukončenou misi UNPROFOR, jejímž úkolem bylo nastolení míru v BaH, který byl dosažen podepsáním tzv. Daytonské dohody. Nová mise UNMIBH měla mj. za úkol dohlížet na dodržování této dohody.

Dohlížet na dodržování vojenské části všech mírových dohod týkajících se BaH převzala po misi UNPROFOR Severoatlantická aliance (NATO) prostřednictvím svých misí IFOR, později SFOR. Mise UNMIBH pak zajišťovala dohled nad civilní částí mírových dohod. Pro tento účel byly pod záštitou mise UNMIBH vytvořeny dvě organizace, Civilní úřad OSN a Mezinárodní policejní pracovní skupina OSN (IPTF).³⁸

Mise měla mezinárodní zastoupení s velitelstvím v Sarajevu, regionálních velitelstvích v městech Banja Luka, Bihac, Doboj, Mostar, Tuzla a okresním velitelstvím v Brčku.

---

³⁸ HILIARE, Max. *Waging peace: The United Nations Security Council and Transnational Armed Conflicts*. Berlin: Logos Verlag, 2015. ISBN 9783832540005, str. 57-58.

Základní informace o misi UNMIBH	
Velitelství	Sarajevo
Zvláštní představitel generálního tajemníka a koordinátor operací OSN v Bosně a Hercegovině	Jacques Paul Klein (Spojené státy) Srpen 1999 - Prosinec 2002 Elisabeth Rehn (Finsko) Únor 1998 - Červenec 1999 Kai Eide (Norsko) Leden 1997 - Leden 1998 Iqbal Riza (Pákistán) Prosinec 1995 - Listopad 1996
Policejní komisař	Sven Christian Frederiksen (Dánsko) Květen 2002 - Prosinec 2002 Vincent Coeurderoy (Francie) Duben 2000 - Květen 2002 Detlef Buwitt (Německo) Duben 1999 - Duben 2000 Richard Monk (Velká Británie) Únor 1998 - Březen 1999 Manfred Seitner (Dánsko) Březen 1997 - Únor 1998 Thomas Fitzgerald (Irsko) Leden 1996 - Únor 1997
Zahraníční personál	Schválená síla 2 057 příslušníků civilní policie a 5 vojenských styčných důstojníků Maximální stav (listopad 1997) 2 047 civilních policejních a 5 vojenských styčných pracovníků
Země poskytující personál	Argentina, Bangladéš, Bulharsko, Čína, Česká republika, Dánsko, Egypt, Estonsko, Fidži, Finsko, Francie, Ghana, Chile, Maďarsko, Německo, Indie, Indonésie, Irsko, Island, Itálie, Jordánsko, Kanada, Keňa, Litva, Malajsie, Nepál, Nigérie, Nizozemsko, Norsko, Pákistán, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Ruská federace, Řecko, Senegal, Spojené státy americké, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Thajsko, Turecko, Tunisko, Ukrajina, Vanuatu a Velká Británie
Ztráty na životech	1 - voják 8 - civilních policistů 3 - místní civilní personál 12 celkem

Zdroj: UN Peacekeeping [online]. [cit. 2020-04-27]. Dostupné z: <https://peacekeeping.un.org/en/mission/past/unmibh/facts.html>

3.1 Mandát³⁹

Dne 21. prosince 1995 Rada bezpečnosti OSN svým usnesením 1035 (1995) zřídila na počáteční období jednoho roku IPTF a Civilní úřad OSN v Bosně a Hercegovině. To bylo provedeno v souladu s mírovou dohodou podepsanou vůdci Bosny a Hercegoviny, Chorvatska a Svazové republiky Jugoslávie dne 14. prosince 1995. Rada bezpečnosti několikrát mandát UNMIBH obnovila. Po úspěšném uzavření svého mandátu byla mise UNMIBH ukončena 31. prosince 2002 v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti 1423 (2002) ze dne 12. července 2002.

V souladu s mírovou dohodou byly hlavními úkoly IPTF:

- sledování, pozorování a inspekce institucí na vymáhání práva a jejich činnosti, včetně souvisejících soudních organizací;
- poradenství pracovníkům a institucím činným ve vymáhání práva a v trestním řízení;
- školení pracovníků donucovacích orgánů;
- usnadňování činnosti orgánů činných v trestním řízení v rámci mise IPTF;
- posuzování hrozeb pro veřejný pořádek a poradenství ohledně schopnosti donucovacích orgánů tyto hrozby řešit;
- poradenství vládním orgánům v BaH ohledně efektivní organizace civilních donucovacích úřadů;
- výpomoc doprovodem místních pracovníků donucovacích úřadů při výkonu jejich činnosti, pokud to IPTF uzná za vhodné.

Dalším úkolem IPTF bylo zvážit žádosti místních donucovacích orgánů o pomoc při zajištění podmínek pro svobodné a spravedlivé volby.

V čele UNMIBH byl Zvláštní představitel generálního tajemníka a koordinátor operací OSN v BaH, který vykonával pravomoc nad policejním komisařem IPTF a koordinoval další činnosti OSN v Bosně a Hercegovině týkající se:

- humanitární pomoci a uprchlictví;
- odminování;
- lidských práv;
- svobodných a spravedlivých voleb;

---

³⁹ Mandate. UN Peacekeeping: UNMIBH [online]. [cit. 2020-04-27]. Dostupné z: <https://peacekeeping.un.org/en/mission/past/unmibh/mandate.html>

- obnovy infrastruktury a hospodářství.

UNMIBH úzce spolupracoval s Vysokým představitelem pro implementaci mírové dohody, který byl jmenován Londýnskou konferencí pro implementaci míru a schválen Radou bezpečnosti, jehož úkolem bylo podporovat a koordinovat činnosti organizací a agentur zapojených do mírového uspořádání v civilní oblasti a sledovat provádění tohoto urovnání.

UNMIBH rovněž úzce spolupracoval s mezinárodními silami NATO, zastoupenými jednotkami IFOR, pověřenými Radou bezpečnosti, aby zajistily dodržování vojenských ustanovení mírové dohody. V této činnosti později pokračovaly jednotky SFOR.

3.1.1 Další úkoly UNMIBH⁴⁰

Za dobu trvání mise UNMIBH byl její mandát postupně rozšířen o následující úkoly:

- Usnesením 1088 (1996) Rada bezpečnosti udělila UNMIBH další odpovědnosti v souvislosti s vyšetřováním obvinění z porušování lidských práv policisty nebo jinými úředníky donucovacích orgánů Bosny a Hercegoviny.
- Usnesením 1103 (1997) Rada bezpečnosti schválila doporučení generálního tajemníka týkající se posílení mezinárodních policejních sil v Brčku. Došlo k tomu v návaznosti na soudní ustanovení sporné hranice v oblasti Brčka. Rada se rozhodla zvýšit sílu UNMIBH o 186 pracovníků civilní policie, přičemž vzala v úvahu skutečnost, že rozhodčí nález soudu požaduje monitorování, restrukturalizaci a rekvalifikaci policie v oblasti Brčka s intenzitou daleko větší, než je intenzita v jiných částech země.
- Usnesením 1107 (1997) Rada bezpečnosti rozhodla zvýšit sílu UNMIBH o 120 pracovníků civilní policie. Toto rozhodnutí bylo založeno na soudu Zvláštního představitele, že za účelem efektivního plnění stávajících úkolů (kontrola dodržování lidských práv, tréninku policie a její restrukturalizace a rozvoj demokratických zásad při jejím fungování) bylo potřeba přejít z všeobecně orientovaných policejních pracovníků na odborníky pro dané úkoly. Zároveň bylo potřeba, aby IPTF měla dostatek personálu pro dohled nad porušováním demokratických principů a lidských práv. Rovněž bylo nezbytné, aby IPTF pokračovala ve sledování klíčových míst, oblastí přesídlení, oblastí rozdělení entit a dalších oblastí, kde stále panovalo značné napětí.

---

⁴⁰ Dtto.

- Usnesením 1144 (1997) Rada bezpečnosti rozhodla, že UNMIBH bude pověřen následujícími dodatečnými úkoly:
  - a) vytvoření specializovaných výcvikových jednotek IPTF pro řešení klíčových veřejných bezpečnostních otázek jako návrat uprchlíků; organizovaný zločin, drogy, korupce a terorismus; a krizový management veřejné bezpečnosti (včetně kontroly davu); jakož i školení v oblasti odhalování finanční trestné činnosti a pašeráctví;
  - b) spolupráce s Radou Evropy a OBSE, v koordinaci Vysokého představitele, na programu soudních a právních reforem, včetně posuzování a sledování soudního systému, rozvoje a školení pracovníků v právu a restrukturalizace institucí soudního systému.
- Usnesením 1168 (1998) Rada bezpečnosti schválila další zvýšení síly UNMIBH o 30 pracovníků civilní policie pro realizaci nových intenzivních výcvikových programů pro místní policii v řadě specializovaných oblastí.
- Usnesením 1184 (1998) Rada bezpečnosti schválila, aby UNMIBH zřídil program hodnocení soudního systému v BaH, jako součást celkového programu právní reformy země pod koordinací Vysokého představitele.

3.2 Organizace a složky UNMIBH⁴¹

UNMIBH byla řízena Zvláštním představitelem generálního tajemníka OSN a koordinátorem operací OSN v Bosně a Hercegovině, který byl nadřazen Policejnímu komisaři IPTF a koordinoval veškeré aktivity OSN v BaH.

Hlavními složkami mise byly IPTF, Oddělení civilních záležitostí, Úřad pro lidská práva, Poradní oddělení pro trestní soudnictví; Úřad pro veřejné záležitosti, Správní oddělení a dva svěřenecké fondy. V letech 1998 až 2000 působil v rámci UNMIBH také Program pro posuzování soudního systému (JSAP).

Hlavním úkolem **IPTF** bylo změnit funkci místní policie a její reforma. Dosud byla činnost místní policie zaměřena na bezpečnost státu, bylo třeba změnit toto zaměření na bezpečnost jedince. Podle restrukturalizačních dohod bylo třeba snížit počty policistů z dob válečného stavu a upravit i etnické složení jednotlivých jednotek dle krajů. Za účelem vytvoření profesionální a efektivní policejní síly státu pomohly jednotky IPTF znovu vytvořit multietnickou policejní sílu. Tato reforma a restrukturalizace policie

---

⁴¹ BACKGROUND. UN Peacekeeping: United Nations Mission in Bosnia and Herzegovina [online]. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://peacekeeping.un.org/en/mission/past/unmibh/background.html>

spadala pod Ministerstvo vnitra a IPTF zajistila založení a trénink Soudní policie, Státní pohraniční policie a výcviku státního BaH policejního kontingentu určeného k plnění zahraničních mírových misí pod hlavičkou OSN.

IPTF založila a úzce spolupracovala s dvěma policejními akademiemi v zemi při náboru, tréninku a zapojení do akce tamních kadetů, zejména z méně zastoupených etnických a genderových skupin a při znovu začleňování zkušených důstojníků do praxe. IPTF zodpovídala za výcvik a další vzdělání vyšších důstojníků pro obě entity v BaH. Speciálním tréninkovým mandátem IPTF bylo zajištění speciálního výcviku v oblasti drogové kriminality, organizovaného zločinu, kontroly davů a zvládnání závažných incidentů. V neposlední řadě podporovala IPTF místní policii nasazením svých zaměstnanců do vládních úřadů (Ministerstvo vnitra atp.), středisek veřejné bezpečnosti, policejních stanic a pomocí při vyšetřování zvláštních případů. Mezi další úkoly IPTF patřila kontrola zbraní, věznic a monitorování vymáhání práva v oblasti zločinu, ale třeba i dopravy.

Úřad pro lidská práva v BaH pracoval v rámci zvláštního mandátu dle rezoluce RB č. 1088 (1996). Do působnosti úřadu tak spadalo vyšetřování nebo pomoc při vyšetřování případů porušování lidských práv pracovníky donucovacích orgánů.

Primárními úkoly úřadu bylo:

- vyšetřovat porušování lidských práv pracovníky donucovacích orgánů,
- navrhnout nápravná opatření k nápravě těchto porušení,
- sledovat a zajišťovat provádění nápravných opatření.

Za účelem splnění těchto úkolů provedl úřad rozsáhlé vyšetřování případů závažného pochybení policejního jednání a provedl komplexní inspekci orgánů činných v trestním řízení s cílem vyřešit tyto ojedinělé či přetrvávající nedostatky.

Nad to byl úřadu svěřen úkol zajistit, aby policejní práci v BaH vykonávaly pouze lidé, kteří splnili minimální požadavky na způsobilost. Toho bylo docíleno zřízením registru pracovníků místní policie, jejich výběrem a certifikací, prováděním lustrací všech policistů, registrování všech pracovníků, kteří jednali v rozporu s IPTF a přezkoumáním žádostí nových rekrutů, zejména těch pocházejících z etnických menšin.

JSAP byl založen 16. července 1998 na základě rezoluce RB 1184 (1998). Úkolem programu bylo monitorovat a hodnotit funkci soudního systému v BaH, jakožto součást celkové reformy právního a soudního systému BaH, pod koordinací úřadu Vysokého

představitele. Týmy složené z mezinárodních i národních právníků provedly monitoring justičních úřadů v BaH a vypracovaly doporučení k dalšímu postupu právních reforem. Tento úkol přešel roku 2000 na Nezávislou soudní komisi v rámci úřadu Vysokého představitele.

Pro posílení spolupráce mezi policií a systémem trestního soudnictví bylo zřízeno **Poradní oddělení pro trestní soudnictví**, které mělo především poradní a podpůrnou funkci. Toto oddělení sledovalo klíčové soudní případy, zprostředkovávalo kontakt mezi policií a justicí, bylo poradním orgánem IPTF v oblasti právních procesů a školilo místní policii v provádění kriminalistických postupů.

Úřad civilních záležitostí plnil roli odborné poradní jednotky pro všechny úřady v rámci UNMIBH v oblasti rozvoje, strategické analýzy a implementačních programů. V terénu byli koordinátoři úřadu civilních záležitostí zástupci úřadu Zvláštního představitele a zajišťovali kontakt s místními autoritami a mezinárodními organizacemi za účelem zrychlení implementace reforem. Cílem koordinátorů bylo vybudovat důvěru mezi obyvateli a zajistit tak efektivní implementaci strategických vizí, prioritních směrnic a celkové politiky mise UNMIBH. V rámci vnitřních záležitostí mise byl Civilní úřad zodpovědný za provádění analýz a zpracování reportů o postupu UNMIBH v rámci svého mandátu.

Hlavním úkolem **Úřadu pro veřejné záležitosti** bylo podporovat misi UNMIBH prostřednictvím vypracování, managementu a provozu veřejné informační strategie. Úřad měl na starosti kancelář mluvčího, rádio, televizi, tisk, vztahy s veřejností a monitoring médií.

Správní kancelář zajišťovala lidské a materiální zdroje pro misi UNMIBH, ale také pro pozorovatelskou misi na ostrově Prevlaka (UNMOP) a styčné kanceláře OSN v Bělehradě a Záhřebu. Také zajišťovala logistickou, komunikační, finanční a dopravní podporu.

Svěřenecké fondy pomáhaly s implementací několika konkrétních důležitých projektů. Generálním tajemníkem OSN byly založeny dva fondy. Již v březnu 1994 byl založen fond Obnovy základních veřejných služeb v Sarajevu a jeho okolí a v roce 1996 Program policejní pomoci.

Ve své roli koordinátora všech aktivit OSN v BaH se **Zvláštní představitel generálního tajemníka** zaměřil na programy odminování, propagaci lidských práv,

návrat uprchlíků a přesídlených osob, blahobyt dětí, vzdělání a kulturu, volby, rekonstrukci infrastruktury a ekonomiky.

3.3 Cíle UNMIBH

Konkrétní cíle pro misi UNMIBH nebyly v rámci rezoluce RB 1035 (1995) ustavující tuto misi formulovány. Rezoluce se odkazuje na dodatek 11 mírové dohody, který ustavuje vytvoření mezinárodní policejní jednotky s působností na území BaH a na zprávu Generálního tajemníka OSN, která ukládá úkoly pro Civilní úřad OSN v BaH. Cíle mise UNMIBH jsou tedy totožné s těmi stanovenými pro tyto dvě organizace.

Jednalo se tedy zejména o vytvoření policejních sil v BaH dle demokratických standardů a na to navazující reforma justičního systému i práva jako takového.

4. Průběh mise UNMIBH⁴²

S koncem roku 2002 naplnila mírová mise UNMIBH svůj mandát a po sedmiletém působení v BaH předala povinnosti spojené s další restrukturalizací země Evropské unii, která zde zřídila svou policejní misi European union police mission (EUPM). Na čase bylo zhodnotit průběh mise a její úspěšnost.

UNMIBH zahájilo svoji misi v nepříznivých podmínkách. V důsledku války zahynulo přes 200 000 lidí, 20 000 zmizelo a přes 1,2 milionu uprchlo ze svých domovů nebo bylo nuceně vysídleno.

Ve své závěrečné zprávě hodnotící skončenou misi rozdělil Generální tajemník OSN Kofi Annan misi na dvě období vzhledem k měnícímu se charakteru mise.

4.1 UNMIBH 1996-1999⁴³

Primárním úkolem UNMIBH byla policejní reforma. Policejní jednotky čítající více jak 44 000 (trojnásobek předválečného stavu) příslušníků bylo třeba zredukovat a zprofesionalizovat.

Policejní síly v té době odpovídaly spíše paramilitárním monoetnickým útvarům, které byly organizovány ve třech zcela heterogenních jednotkách. Tyto jednotky spíše než svoji policejní práci, vykonávaly partyzánskou činnost a diskriminovaly, obtěžovaly a zavražďovaly občany z jiného než vlastního etnika. Nedochovalo tak k posílení mnohoetnického soužití, svoboda pohybu byla blokována na policejních checkpointech podél mezietnické hranice a mezi entitami ve Federaci. Tyto policejní jednotky byly zkorumpované, podplácené a ovládané politiky.

V této atmosféře se UNMIBH zaměřila především na bezpečnost občanů. Přítomnost téměř 2000 členů IPTF a jejich intenzivní hlídkování přispělo k vytvoření stabilnějšího prostředí, které zabránilo opětovnému rozhoření konfliktu.

Po zdařilé stabilizaci situace a ukončení rizika postkonfliktní krize mohla začít UNMIBH pracovat na dalších bodech ze svého mandátu. V roce 1998 se podařilo zlepšit svobodu pohybu zavedením jednotných registračních značek vozidel. Začalo se

---

⁴² ANNAN, Kofi. Report of the Secretary-General on UNMIBH: S/2002/1314 [online]. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/706/20/IMG/N0270620.pdf?OpenElement>.

⁴³ CERRAH, Ibrahim a M. R. HABERFELD. Comparative Policing: The Struggle for Democratization. SAGE Publications, 2007. ISBN 9781544340241, str. 364 – 369.

postupně přistupovat k reformě policejních sil. IPTF představilo své postupy výběru a nábory policistů, ale také sankční postupy za nedodržování pracovních postupů.

Dále IPTF provedlo dvě restrukturalizační dohody (1996 pro Federaci a 1998 pro Republiku Srbskou), které stanovily počty policistů, ale i zastoupení minorit ve sboru. Poradci IPTF a vysoce kvalifikovaní pracovníci byli umístováni na Ministerstvech vnitra obou entit a prováděli monitoring činnosti těchto úřadů. Vzhledem k přímé souvislosti mezi policejní prací a soudním systémem byl v roce 1998 spuštěn program JSAP.

4.2 UNMIBH 2000-2002.⁴⁴

Ke konci roku 1999 se podařilo situaci v zemi stabilizovat natolik, že započalo hromadné navracení přesídlených osob. Mise se díky lepší bezpečnostní situaci v zemi mohla věnovat dalším důležitým částem svého mandátu. Těmi byla další restrukturalizace a reforma policejních sil. Bylo zřejmé, že intenzivní školení a prostá spolupráce policistů již vyčerpala své možnosti pro zlepšení situace, a tak UNMIBH vypracovala koncepční model reformy policie. Tento dvouletý model již přinesl konkrétní cíle, projekty a jejich časové rámce.

Tento model řešil tři úrovně policejní práce, a sice 1) jednotlivý policista, 2) orgány činné v trestném řízení a 3) vztah policie a veřejnosti. Plán byl organizován do šesti programů a jejich cíle byly stanoveny: certifikace jednotlivých policistů, akreditace správy policie a vytvoření soběstačných mechanismů spolupráce pro státní a regionální policii.

4.3 Hlavní programy UNMIBH

Tento plán se stal hlavním referenčním dokumentem pro činnost mise jak na místní úrovni, tak i s mezinárodní komunitou. Práce UNMIBH byla díky plánu transparentnější, přinesla transparentnost a odpovědnost pro pracovníky a instituce činné v trestním řízení.

---

⁴⁴ CERRAH, Ibrahim a M. R. HABERFELD. Comparative Policing: The Struggle for Democratization. SAGE Publications, 2007. ISBN 9781544340241, str. 367.

4.3.1 Program 1: Policejní reforma⁴⁵

Hlavním cílem tohoto programu bylo zajištění kvality policejního sboru. Bylo třeba dosáhnout toho, aby policisté v BaH splňovali mezinárodní standardy profesionality a osobnostních kvalit tak, aby si dokázali získat respekt a důvěru společnosti.

To vyžadovalo prověření válečných aktivit, profesní historie, trestního rejstříku, ověření vzdělání a absolvování základního výcviku IPTF každého policisty. Za tímto účelem byl zřízen registr, který obsahoval informace o všech pracovnících v oblasti výkonu práva. Plnohodnotná certifikace znamenala registraci všech policistů, úvodní kontrolu před udělením dočasného povolení, a nakonec celkovou lustraci, která vedla k plnohodnotné certifikaci. Dočasné povolení vykonávat tuto službu bylo odebráno všem, kteří nesplňovali standardy IPTF. Z celkového počtu více než 44 000 pracovníků (včetně administrativních) bylo registrováno téměř 24 000. Z těch pak téměř 17 000 získalo dočasné povolení a plnou certifikaci obdrželo o tisíc méně.

Dalším cílem prvního programu bylo zvýšit zkušenosti a schopnosti stávajícího policejního sboru, tak aby se rovnaly mezinárodním měřítkům. Za tímto účelem čerpalo IPTF prostředky ze svěreneckého fondu UNMIBH a založilo dvě policejní akademie, v Sarajevu a Banja Luce, později byla otevřena i výcviková centra pro pohraniční policii. Všichni noví rekruti i navrátilci z řad policie museli podstoupit povinný tréninkový kurz, který zahrnoval kurz lidské důstojnosti, kontrolu davu, kurz pro dopravní policii a další, které zásadně rozšířily schopnosti policistů. S ohledem na budoucí soběstačnost policejního sboru byl kladen velký důraz na školení školitelů.

4.3.2 Program 2: Restrukturalizace policie⁴⁶

Cílem druhého programu bylo zajistit, aby každá policejní jednotka měla adekvátní zdroje, funkční organizační strukturu, byla izolována od politického vlivu a měla odpovídající etnické a genderové složení. Na základě komplexních systémových analýz všech úřadů činných ve vymáhání práva byl vyvinut soubor reforem a doporučení. Poté byly sestaveny týmy z lokálních pracovníků, které měly za úkol zajistit implementaci těchto doporučení v krátkodobém i dlouhodobém měřítku na všech úrovních policie.

---

⁴⁵ POLICING THE POLICE IN BOSNIA: A FURTHER REFORM AGENDA [online]. International Crisis Group [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.refworld.org/pdfid/3de64d994.pdf>, str. 34-51.

⁴⁶ Dtto.

Za účelem zamezení politického vlivu na policii byl realizován dvouletý plán v rámci, kterého byly ustanoveni nezávislí kantonální policejní komisaři a ředitelé v obou entitách BaH.

Jedním z nejnáročnějších úkolů bylo dosažení rozmístění etnicky minoritních policistů po celé zemi. Pro dosažení tohoto cíle byly spuštěny čtyři speciální programy. Byly to: 1) dobrovolný přesun etnicky minoritních pracovníků, 2) výběr minoritních kadetů v rámci obou policejních akademií, 3) speciální výcvikové programy pro navrátní se policisty, 4) náborové kampaně zaměřené na ženy. Jako pobídka pro cílové policisty nabízelo UNMIBH asistenci při řešení bydlení ve spolupráci s vládními ministerstvy a nevládními organizacemi.

Výsledkem bylo celkem 17 turnusů přemístování, vyškolení téměř 1000 minoritních kadetů na policejních akademiích a 12 kurzů pro navrátní se policisty. Na konci mandátu mise UNMIBH tvořilo policejní sbor 10 % etnicky minoritních policistů v obou entitách. Vycvičeno bylo více jak 450 policistek a dalších 170 bylo ve výcviku. V problematice okrese Brčko byla pohraniční a soudí policie zcela multietnická.

4.3.3 Program 3: Soudní systém⁴⁷

Reforma a restrukturalizace policie v BaH by vyšla vniveč pokud by nedošlo i k reformě justičního systému země. Za tímto účelem byl zrealizován dvouletý program JSAP, který zmapoval slabiny v soudním systému. Po skončení programu převzala iniciativu Nezávislá soudní komise z kanceláře Vysokého představitele.

Za účelem posílení spolupráce mezi policií a soudy a zachování své podpůrné a poradní funkce založila UNMIBH Poradní jednotku trestního soudnictví. Tato jednotka dohlížela na klíčové soudní spory, zprostředkovávala spojení mezi policií a soudy, poskytovala poradenství IPTF v oblasti soudních procedur a školila místní policii v těchto procedurách. Tato odborná školení byla provedena ve všech kantonech BaH, krom kantonu Centrální Bosna, kde tomu zabránily politické obstrukce. V roce 2001 se UNMIBH zavázala vyškolit a nasadit jednotky soudní policie v obou entitách BaH, to se povedlo o rok později zrealizovat ve Federaci a rok následující v Republice Srbske.

---

⁴⁷ KEIL, Soeren a Valery PERRY. State-Building and Democratization in Bosnia and Herzegovina. Routledge, 2016. ISBN 9781317050261, str 64-66.

4.3.4 Program 4: Budování institucí a mezipolicejní spolupráce⁴⁸

Dalším úkolem pro UNMIBH bylo vybudovat silné a efektivní státní instituce, které by zajistili efektivnější fungování policie. Cílem tak bylo vybudovat státní instituce, které dokážou pracovat se složitou strukturou dvou entit, deseti kantonů a speciálního distriktu Brčko a kontrolovat celou státní hranici. Ke konci mandátu UNMIBH se podařilo dostat pod kontrolu celou pozemní hranici a tři mezinárodní letiště. Díky tomuto úspěchu se počty ilegálních imigrantů snížily na minimum. Díky kontrole hranic přibývalo do státního rozpočtu zhruba 1,5 milionu dolarů, z čehož byla většina ze zabaveného pašovaného zboží. Také byla založena Státní informační a obranná agentura za účelem lepšího sběru dat, jejich analýzy a distribuce.

Za účelem zlepšení celostátní a regionální policejní spolupráce byla pod vedením UNMIBH zřízena čtyři fóra, ministerské poradní schůze a společná pracovní skupina o policejních záležitostech. Na regionální (region „Balkán“) úrovni byla zřízena komise ministrů, kde se potkávali zástupci BaH, Jugoslávie a Chorvatska. Za účelem posílení kapacity bojovat s mezinárodním zločinem pomáhalo UNMIBH při založení místní pobočky INTERPOLu v Sarajevu.

Pro zlepšení schopnosti boje s pašováním lidí byl pro potřeby místní policie založen Speciální operační program proti pašování lidí (Special Trafficking Operations Programme – STOP), který byl dohlížen pracovníky IPTF.

4.3.5 Program 5: Povědomí veřejnosti⁴⁹

Pro dosažení důvěry veřejnosti v policii bylo zrealizováno několik kampaní, které veřejnosti představily principy policejní práce v demokratickém prostředí, zejména odpovědnost a nestrannost. Součástí těchto kampaní byly otevřené dny policie, ukázkové akce na školách a pro veřejnost, které zvýšily důvěru veřejnosti v policejní složky.

Dále byla realizována rozsáhlá náborová kampaň, která cílila na ženy a etnické minority pro službu v pohraniční policii. Bylo vydáváno policejní periodikum, proběhla kampaň v rádiu a byla zřízena denně aktualizovaná webová stránka.

---

⁴⁸ PADURARIU, Ameila., 2014. The Implementation of Police Reform in Bosnia and Herzegovina: Analysing UN and EU Efforts. Stability: International Journal of Security and Development, 3(1), p.Art. 4. DOI: <http://doi.org/10.5334/sta.db>.

⁴⁹ ANNAN, Kofi. Report of the Secretary-General on UNMIBH: S/2002/1314 [online]. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/706/20/IMG/N0270620.pdf?OpenElement>

4.3.6 Program 6: Účast na mírových misích OSN⁵⁰

UNMIBH považovalo účast BaH na mírových misích OSN jako přínos pro rozvoj a spolupráci policie a armády BaH, poskytlo tak BaH příslušnou podporu a rady v oblasti těchto misí. Od roku 2000 působil multietnický kontingent BaH ve Východním Timoru, od roku 2001 byli umístěni vojenští pozorovatelé z BaH v Etiopii a Eritree, další kontingent pak následoval v roce 2002 do Demokratické republiky Kongo. Navíc byl nastaven postup pro budoucí mise a odpovědnost byla převedena na lokální autority.

4.4 Skandál v IPTF

Problematika pašování lidí (zejména žen jako obětí sexuálního násilí) byla potvrzena již od roku 1995, spekuluje se, že začátky hromadného pašování lidí byly již v roce 1990. V té době se v BaH začaly objevovat, do té doby neznámé, podniky typu „night club“.

IPTF měla v rámci svého mandátu potírání tohoto druhu zločinu a byla v její struktuře zřízena jednotka pro boj s ním. Jednotku STOP tvořilo 50 pracovníků IPTF a 150 policistů BaH.⁵¹

V roce 2002 UNMIBH předpokládalo, že 227 z night clubů a barů v BaH je zapojeno do pašování lidí. Pracovníci STOP uvedli, že 25 % žen pracujících v těchto zařízeních bylo uneseno a pracuje v nich nedobrovolně. Odborníci z nevládních organizací pracujících v téže problematice však uvedli, že jsou tato čísla podceněná. Podle jejich odhadů šlo celkem o více než 2000 žen, zejména z Východní Evropy a bývalého Sovětského svazu.⁵²

Rozsáhlé vyšetřování lidskoprávní organizace Human Rights Watch (HRW) z let 1999 – 2001 odhalilo, že se na těchto aktivitách podílejí i pracovníci IPTF. Z důkazů získaných pracovníky HRW vyplývá, že až na výjimky se nemuseli obchodníci s lidmi (většinou Bosňané⁵³) bát trestního stíhání. Díky korupci v bosenské policii byl umožněn rozkvět tohoto obchodu, na kterém se mnoho policistů přímo či nepřímo podílelo (jako majitelé, ochranka a pracovníci klubů, zákazníci nebo informátoři). Ve svých výpovědích ženy uvedly, že byly nuceny poskytovat bezplatně

---

⁵⁰ Peacekeeping Missions. United Nations [online]. [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.un.org/securitycouncil/content/repertoire/peacekeeping-missions>

⁵¹ ARNOLD, Roberta. Law Enforcement Within the Framework of Peace Support Operations. BRILL, 2008. ISBN 9789004165106, str. 369.

⁵² Accountability of UN civilian police involved in Trafficking of Women in Bosnia and Herzegovina [online]. University for Peace [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <http://www.monitor.upeace.org/pdf/bosnia.pdf>

⁵³ Bosňan = státní příslušnost, Bosňák = národnost

sexuální služby policistům, zejména těm pracujícím na cizinecké policii a v odděleních vydávajících pracovní povolení. Majitelé těchto podniků dostávali tipy na policejní razie a kontroly dokumentů, někteří policisté spolupracovali na výrobě falešných dokumentů.⁵⁴

Neozbrojení pracovníci IPTF neměli mandát přímo vykonávat policejní práci, ale měli mandát dohlížet na práci místní policie a RB OSN rezolucí nakázala, aby se porušování lidských práv věnovala náležitá pozornost. Několik pracovníků IPTF se místo vymáhání lidských práv zúčastnilo těchto obchodů, buď jako zákazníci žen nebo si přímo „kupovali“ ženy a jejich pasy.⁵⁵

UNMIBH se k celé záležitosti postavilo poněkud „vlažně“. Než aby žádalo OSN o odejmutí imunity těchto pracovníků IPTF, kterou v BaH disponovaly, a řešila situaci trestním stíháním, pouze tyto pracovníky navrátila do země původu s tím, že záležitost vyřeší jejich trestní systém. Osmnáct pracovníků bylo takto dobrovolně či na základě disciplinárního nařízení repatriováno do jejich domoviny, ale po dobu mise UNMIBH nedošlo k žádnému trestnímu stíhání členů IPTF.

4.5 Zakončení mise⁵⁶

Mandát mise UNMIBH byl ukončen k 31.12.2002 a následujícího dne došlo k postoupení úkolu EUPM. Obě organizace stály o co nejhladší přesun odpovědnosti mezi nimi, a tak byla celá operace dopředu pečlivě naplánována.

Pracovníci plánovacích a předsunutých jednotek EUPM spolupracovali s UNMIBH ještě před ukončením mise. Policejní komisař IPTF pokračoval ve svojí funkci i po převzetí mise EUPM, 119 důstojníků mise IPTF zůstalo ve svých pozicích a bylo převeleno do EUPM.

Stažení jednotek IPTF bylo dokončeno na konci prosince 2002, ale v Sarajevu zůstala styčná kancelář až do června 2003 pro zajištění hladkého konce přechodu mandátu a vyřešení případných nových záležitostí s ním spojených.

---

⁵⁴ HOPES BETRAYED: Trafficking of Women and Girls to Post-Conflict Bosnia and Herzegovina for Forced Prostitution [online]. Human Rights Watch, 2002 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/2002/bosnia/Bosnia1102.pdf>

⁵⁵ Accountability of UN civilian police involved in Trafficking of Women in Bosnia and Herzegovina [online]. University for Peace [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <http://www.monitor.upeace.org/pdf/bosnia.pdf>

⁵⁶ OSLAND, Kari M. The EU police mission in Bosnia and Herzegovina. International Peacekeeping [online]. 2004, 11(3), 544-560 [cit. 2020-05-15]. DOI: 10.1080/1353331042000249091. ISSN 1353-3312. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1353331042000249091>

5. Zhodnocení mise UNMIBH

Mírová mise UNMIBH měla za úkol provedení jen jednoho, ale zásadního aspektu Daytonské úmluvy, a sice reformy a restrukturalizace orgánů činných v trestním řízení a vybudovat tak BaH jako právní stát. Na rozdíl od předchozí mise OSN UNPROFOR, která byla komplexní misí, jež zaštiťovala všechny operace a aktivity ve snaze ukončit válku a nastolit mír, měla mise UNMIBH pouze dílčí úkol v postkonfliktní rekonstrukci státu. Spolupracovala tak s dalšími organizacemi, které se na této postkonfliktní rekonstrukci podílely svým dílem v jiné oblasti a celek těchto aktivit tvořil celou postkonfliktní rekonstrukci.

Misi UNMIBH tedy nelze hodnotit podle celkového stavu BaH ve chvíli, kdy byla mise ukončena, ale je třeba se zaměřit pouze na ty aspekty postkonfliktní rekonstrukce, které byly součástí mandátu mise UNMIBH.

Přestože se mise UNMIBH podílela jen na části rekonstrukce BaH, byl její úkol jedním z nejzásadnějších. Podle teorie pilířů postkonfliktní rekonstrukce, jak ji uvádí Waisová⁵⁷, aktivity UNMIBH přímo zasáhly do všech čtyř pilířů. Pilíře „Obnova a zajištění bezpečnosti“ a „Vytvoření právního státu a usmíření skupin uvnitř společnosti“ byly hlavním úkolem mise UNMIBH, který prováděla prostřednictvím svých jednotek IPTF a JSAP. Třetí pilíř „Posílení sociálního a ekonomického blahobytu“ zahrnuje i repatriaci uprchlíků a vnitřně přesídleného obyvatelstva, na čemž se IPTF podílela nepřímo zlepšením bezpečnostní situace v zemi a úřad Zvláštního představitele ji měl přímo ve své agendě. Na posledním pilíři „Obnově/vytvoření legitimního a otevřeného politického systému“ se mise podílela zejména svojí aktivitou při zajišťování svobodných demokratických voleb.

5.1 Splnění předpokladů vzniku mise

Hlavní formální předpoklad vzniku mírové mise, souhlas Rady bezpečnosti OSN, splněn samozřejmě byl, a to rezolucí č. 1035 (1995), která schválila vytvoření IPTF a Civilního úřadu OSN v BaH po dobu jednoho roku a vytvořila tak ustanovující mandát pro misi UNMIBH, který byl poté několikrát prodloužen.

Předpoklad přijetí mise byl taktéž splněn. Již podepsáním Daytonské dohody a dohod následujících vyjádřili aktéři konfliktu v BaH zájem na přítomnosti mírových sil i po

---

⁵⁷ WAISOVÁ, Šárka. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. Praha: Portál, 2005. Politologie (Portál). ISBN 80-717-8390-0, str. 120.

konci války. Míra přijetí je zásadním faktorem bezpečnosti mírových jednotek. Za celou dobu trvání mise došlo „pouze“ ke 13 ztrátám na životech v jednotkách UNMIBH⁵⁸, což je oproti předchozí misi UNPROFOR⁵⁹ (74 obětí) výrazně lepší výsledek, přestože obě mise měly jiný charakter.

Formální předpoklad nestrannosti mise byl splněn zapojením širokého počtu zemí⁶⁰, ze kterých byli vybíráni pracovníci UNMIBH, ale i vrcholní představitelé mise (Zvláštní představitel a Policejní komisař) byli pokaždé jiné národnosti⁶¹.

Předpoklad minimalizace použití síly byl taktéž splněn. Pracovníci UNMIBH byly ozbrojeni jen lehce nebo vůbec. I pracovníci IPTF měli za úkol pouze dohlížet a asistovat místní policii, tudíž neměli zapotřebí donucovacích prostředků.

5.2 Splnění kritérií úspěšnosti mise

Formulovaná kritéria úspěšnosti mírových misí se ve většině případů týkají misí komplexních, a tak zahrnují i oblasti, které UNMIBH neměla ve svém mandátu. I tak se dají obecná kritéria úspěšnosti formulovaná buď odbornou obcí či OSN použít na misi UNMIBH, pouze některá (velmi málo) kritéria nebudou brána v potaz.

5.2.1 Splnění kritérií úspěšnosti formulovaná Jaïrem van der Lijnem

Ochotu spolupracovat při provádění akce vyjádřily strany již při podepisování mírových dohod předcházejících samotné misi a byla jednou z předpokladů zahájení mise.

Poskytnutí pocitu bezpečí pro všechny strany bylo v průběhu mise dosaženo, důkazem může být vlna repatriací emigrantů a návratu přesídlených osob do svých domovů, která začala v roce 1999. Současně byla všechna opatření, která se prováděla, aplikována na obě entity v zemi, i když ne vždy v časové souslednosti.

Podpora akce vnějšími aktéry byla naplněna již ochotou spolupráce při provádění akce. Hlavními vnějšími aktéry války v BaH totiž byli Chorvatsko a Svazová republika Jugoslávie, kteří byli do určité míry i aktéry vnitřními.

Nasazení mise UNMIBH bylo načasováno správně. K sepsání a podepsání mírové dohody došlo 1. listopadu resp. 14. prosince 1995 a mise UNMIBH byla ustanovena již

---

⁵⁸ UN Peacekeeping [online]. [cit. 2020-04-27]. Dostupné z: <https://peacekeeping.un.org/en/mission/past/unmibh/facts.html>

⁵⁹ FLEITZ, Frederick H. Peacekeeping fiascoes of the 1990s: causes, solutions, and U.S. interests. Westport, Conn.: Praeger, 2002. ISBN 978-027-5973-674.

⁶⁰ Celkem 47 států

⁶¹ Celkem 10 států

21. prosince 1995. Postkonfliktní mise byla tedy nasazena bezprostředně po ukončení konfliktu a trvala, dokud nebyl naplněn její mandát.

Obsazení UNMIBH však nebylo akurátní. Vedoucí pracovníci měli často problémy se sice nadšenými podřízenými, kteří však často postrádali jakékoliv zkušenosti. Zejména personál z rozvojových zemích měl nedostatečné zkušenosti s kvalitní policejní prací, nad kterou měl dohlížet a školit v ní místní policii⁶².

Mandátem mise UNMIBH nebyla ad hoc řešení, ale dlouhodobě udržitelné cíle reformy a restrukturalizace policie a soudnictví a zajištění demokratických voleb. Mise tak jednoznačně sledovala dlouhodobé cíle.

Mandátem UNMIBH byl především dohled, poskytnutí rad a pomoc při budování nových systémů soudnictví a policie, v tomto ohledu bylo umožněno místním složkám činit vlastní rozhodnutí a vytvářet tak vlastní, a ne plně přejatý systém.

Analýza příčin konfliktu, ani realizace politických akcí nebyla v mandátu UNMIBH, a tak nebyly tyto činnosti vůbec naplňovány.

Většinu kritérií úspěšnosti mise bylo v rámci UNMIBH splněno, s výjimkou kritéria provádění mise kvalitním personálem.

5.2.2 Splnění kritérií úspěšnosti mise dle OSN

Většina kritérií formulovaných OSN se od kritérií formulovaných van der Lijnem v zásadě neodlišuje.

Kritéria souhlasu, nestrannosti a nepoužití síly jsou již předpokladem mise, a tudíž jich bylo dosaženo. Jak bylo uvedeno výše, tak legitimnosti a důvěryhodnosti mise bylo dosaženo v jejím průběhu. Stejně tak mise respektovala rozhodovací právo hostitelské země, na udržení míru spolupracovaly všechny strany konfliktu (obě entity i vnější aktéři). RB OSN vydala v průběhu mise několik dalších pozměňujících rezolucí, které upravovaly mandát mise a tím byl fakticky vyjádřen souhlas s jejím nasazením i v jejím průběhu.

Integrovaný přístup k vedení mise byl zaujat skrze úřad Zvláštního představitele, který koordinoval činnost všech vnějších aktérů konfliktu (NATO, UNHCR, OSCE a další) a zajišťoval komunikaci s místními složkami. Pro komunikaci s veřejností byla vytvořen specializovaný Úřad pro veřejné záležitosti.

---

⁶² POLICING THE POLICE IN BOSNIA: A FURTHER REFORM AGENDA [online]. International Crisis Group [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.refworld.org/pdfid/3de64d994.pdf>, str. 2.

Poslední kritérium „profesionálního zajištění mise a jejího vedení k dobré spolupráci s místními, včetně dobrého chování členů mise“ bylo však hrubě nesplněno. Jak je uvedeno výše, tak mise zajištěna profesionálně nebyla, navíc došlo k incidentu s účastí pracovníků IPTF na zločinu obchodu s lidmi, což rozhodně nesplňuje kritérium dobrého chování členů mise. Přestože se jednalo o malý počet jedinců, kterým byla tato činnost prokázána, vrhá na misi, jež má být morálním vzorem pro místní, špatný stín.

Celkově byla tedy splněna většina kritérií úspěšnosti mise až na jedno hrubé porušení.

5.3 Hodnocení mise Generálním tajemníkem OSN

Ve své závěrečné zprávě k ukončení mise UNMIBH, uvedl své hodnocení Generální tajemník Kofi Annan. Ve svém hodnocení mise tajemník vyjádřil spokojenost, s jakou byla mise provedena.

Generální tajemník mj. uvedl: „*Prostřednictvím UNMIBH demonstrovala OSN svoji schopnost dokončit komplexní mandát v souladu se strategickým plánem v uskutečnitelném a konečném časovém rámci. UNMIBH provedlo nejrozsáhlejší policejní reformu a restrukturalizaci za dob OSN. V zemi byl vytvořen vysoký standard bezpečnosti. BaH má odteď instituce i mechanismy k plnohodnotnému zapojení do regionálního a mezinárodního boje proti organizovanému zločinu a terorismu. Pohraniční policie významně zredukovala počty ilegálních imigrantů a pašeráků lidí i zboží. Předání úkolu EUPM bylo excelentním příkladem spolupráce a hladkého přechodu mezi OSN a regionální organizací..... Vysoká úroveň bezpečnosti navrátilců podpořila návrat více jak 250.000 uprchlíků.*“⁶³

Generální tajemník byl spokojen s úspěchem mise. Přestože se ve své zprávě zmiňuje o dobré práci pohraniční policie, která brání obchodu s lidmi, vynechal přešlap v podobě několika usvědčených pracovníků IPTF z podílu na těchto obchodech. Tajemník také píše o vysokém podílu navracených osob do svých domů. Avšak 250.000 z celkových 1.200.000 zas tak vysoký podíl není.

5.4 Byla mise UNMIBH úspěšná?

Zejména ve srovnání s předchozí misí UNPROFOR byla mise UNMIBH lépe připravena, splnila předpoklady pro provedení takové mise, začala ve správný čas,

---

⁶³ ANNAN, Kofi. Report of the Secretary-General on UNMIBH: S/2002/1314 [online]. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/706/20/IMG/N0270620.pdf?OpenElement>.

naplnila svůj mandát a po jeho ukončení hladce předala misi dalšímu regionálnímu partneru.

U žádného projektu podobného rozsahu se nedá očekávat, že bude proveden bezproblémově, proto je nasazení nezkušených pozorovatelů do řad IPTF menším a řešitelným problémem, i s ohledem na to, že celkový mandát mise byl i tak naplněn.

Nicméně hrubé porušení kázně v případě účasti členů IPTF na obchodu s lidmi, zvláště v případě těch příslušníků, kteří si ženy „kupovali“ se nesmí u organizace, která představuje morální autoritu tolerovat. Takové jednání mělo být vyřešeno v hostitelské zemi jako exemplární případ.

I přes tuto událost však mise UNMIBH naplnila svůj mandát i kritéria úspěšnosti mezinárodní mírové mise formulované jak samotnou OSN, tak i odborníky.

Závěr

Tématem této bakalářské práce byla mezinárodní mírová mise UNMIBH probíhající v letech 1995-2002, „druhý pokus OSN v Bosně“. Cílem práce bylo na základě obecných kritérií úspěšnosti zhodnotit, zda byla mise UNMIBH úspěšná či nikoliv.

Pro dosažení tohoto hodnocení byla v práci nejprve uvedena stručná historie konfliktu, včetně identifikace vnějších i vnitřních aktérů. Zásadní pro ukončení konfliktu byly aktivity OSN a NATO, které nakonec vedly k ukončení války a podepsání Daytonské dohody, jež byla jedním ze základních dokumentů pro ustanovení mise UNMIBH.

Dále bylo třeba celou práci ukotvit teoreticky. Druhá kapitola je tedy věnována teorii peacekeepingu. V kapitole je uvedena krátká historie peacekeepingu a jeho vývoj. Tato mladá disciplína je stále ve vývoji a dosud není formulovaná jednotná teorie. Proto je v druhé kapitole uveden exkurz do terminologie peacekeepingu a postkonfliktní rekonstrukce, která je s ním úzce spjatá. Z teorie peacekeepingu jsou následně formulovány předpoklady konání mírových misí, a také kritéria úspěšnosti dle odborníků a Organizace spojených národů a pilíře postkonfliktní rekonstrukce.

Třetí kapitola byla věnována samotné misi UNMIBH, jejímu ustanovení Radou bezpečnosti OSN a jejím úvodnímu mandátu, který byl následně rozšířen několika dalšími rezolucemi. Uvedena je i organizace mise UNMIBH a její pracovní složky, včetně činností těchto složek. Na závěr jsou shrnuty cíle mise, které vycházejí z mandátu mise UNMIBH.

Následující kapitola je věnována popisu průběhu mise od jejího ustanovení až po její ukončení a předání odpovědnosti další misi. V kapitole je uveden celkový stručný popis činností mise, následován podrobným popisem činností jednotlivých agentur a úřadů mise v průběhu celého trvání mise až do naplnění jejího mandátu. Část kapitoly je věnována i skandálu v jednotkách IPTF, jejichž členové se podíleli na obchodu s lidmi.

V poslední kapitole je uvedeno hodnocení splnění předpokladů vzniku mise, naplnění pilířů postkonfliktní rekonstrukce a splnění stanovených kritérií úspěšnosti mise UNMIBH podle OSN a odborníků. Je zde uveden i stručný přepis hodnocení mise Generálním tajemníkem OSN Kofi Annanem. Na základě předchozích zjištění byla mise zhodnocena jako úspěšná, s určitými výtkami k obsazení mise a vypořádání se se skandálem ohledně účasti jednotek IPTF na obchodu s lidmi.

Summary

Based on the theory of peacekeeping and the criteria based on it, it was found that UNMIBH mission in Bosnia and Herzegovina has been successful and that it fulfilled its mandate established by United Nations Security Council.

Although the mission was overall successful, it has some major elements which needed and could have been improved. First is staff selection for this kind of mission. UNMIBH, mainly as a police mission, needed experienced personnel who would be able to train new policemen, instead it got personnel from developing countries which themselves had issues with police standards. Secondly there was huge incident including IPTF personnel who was connected to human trafficking and who was insufficiently punished.

Seznam zdrojů

Primární zdroje

- An Agenda for Peace: Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping [online]. United Nations, 1992 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: https://www.un.org/ruleoflaw/files/A_47_277.pdf
- Background. UN Peacekeeping: United Nations Mission in Bosnia and Herzegovina [online]. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://peacekeeping.un.org/en/mission/past/unmibh/background.html>
- BELLAMY, Alex J., Paul WILLIAMS a Stuart GRIFFIN. Understanding peacekeeping. 2nd ed. Malden, MA: Polity, 2010. ISBN 978-0745641867.
- BUREŠ, Oldřich. Operace na udržení míru OSN. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1810-0.
- Definitions and methodology. SIPRI [online]. [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <https://www.sipri.org/databases/pko/methods>
- DIEHL, Paul F. Peacekeeping Operations and the Quest for Peace [online]. [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/2150760?seq=1>
- FLEITZ, Frederick H. Peacekeeping fiascoes of the 1990s: causes, solutions, and U.S. interests. Westport, Conn.: Praeger, 2002. ISBN 978-027-5973-674.
- Mandate. UN Peacekeeping: UNMIBH [online]. [cit. 2020-04-27]. Dostupné z: <https://peacekeeping.un.org/en/mission/past/unmibh/mandate.html>
- HAMRE, John J. a Gordon R. SULLIVAN. Toward postconflict reconstruction. The Washington Quarterly [online]. 2010, 25(4), str. 83-96 [cit. 2020-04-23]. DOI: 10.1162/016366002760252554. ISSN 0163-660X. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1162/016366002760252554>
- HOPES BETRAYED: Trafficking of Women and Girls to Post-Conflict Bosnia and Herzegovina for Forced Prostitution [online]. Human Rights Watch, 2002 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/2002/bosnia/Bosnia1102.pdf>
- Peacekeeping Missions. United Nations [online]. [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.un.org/securitycouncil/content/repertoire/peacekeeping-missions>
- RICHMOND, O. P.: A Genealogy of Peacemaking: The Creation and Re-Creation of Order. Alternatives: Global, Local, Political 26/3, 2001, [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: https://www.academia.edu/1144428/A_Genealogy_of_Peacemaking_The_Creation_and_Re-Creation_of_Order?auto=download
- What is peacekeeping. UN: Mission justice [online]. [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <http://www.mission-justice.org/what-is-peacekeeping.html>
- Terminology. United Nations Peacekeeping [online]. [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <https://peacekeeping.un.org/en/terminology>
- United Nations: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia [online]. [cit. 2020-05-20]. Dostupné z: <https://www.icty.org/>
- VAN DER LIJN, Jair. Success and Failure of UN Peacekeeping Operations: UNMIS in Sudan [online]. 2010 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/233585626_Success_and_Failure_of_UN_Peacekeeping_Operations_UNMIS_in_Sudan
- WAISOVÁ, Šárka. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. Praha: Portál, 2005. Politologie (Portál). ISBN 80-717-8390-0.

Sekundární zdroje

- Accountability of UN civilian police involved in Trafficking of Women in Bosnia and Herzegovina [online]. University for Peace [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <http://www.monitor.upeace.org/pdf/bosnia.pdf>
- BOSE, Sumantra. Bosnia after Dayton: nationalist partition and international intervention. Oxford: Oxford University Press, 2002. ISBN 01-951-5848-2.
- BURG, Steven L. a Paul S. SHOUP. The War in Bosnia-Herzegovina: Ethnic Conflict and International Intervention. 1999. M.E. Sharpe. ISBN 9780765631893.
- CERRAH, Ibrahim a M. R. HABERFELD. Comparative Policing: The Struggle for Democratization. SAGE Publications, 2007. ISBN 9781544340241.
- DRAGOUN, Jan. Mírové mise OSN [online]. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2009 [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-M%C3%ADrov%C3%A9-mise-OSN-GA1.pdf>
- HILIARE, Max. Waging peace: The United Nations Security Council and Transnational Armed Conflicts. Berlín: Logos Verlag, 2015. ISBN 9783832540005.
- HLADKÝ, Ladislav. Bosenská otázka v 19. a 20. století. Mezinárodní politologický ústav, 2006. ISBN 9788021036741.
- KEIL, Soeren a Valery PERRY. State-Building and Democratization in Bosnia and Herzegovina. Routledge, 2016. ISBN 9781317050261, str 64-66.
- KOZAR, Duro. Croats and Serbs are (Un)suitable. Oslobodenje-Svijet [online]. [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20100828161826/http://www.ex-yupress.com/oslob/oslob7.html>
- MCGARRY, John a Brendan O'LEARY. The Politics of Ethnic Conflict Regulation. Routledge, 1993. ISBN 978-0415099318.
- OSLAND, Kari M. The EU police mission in Bosnia and Herzegovina. International Peacekeeping [online]. 2004, 11(3), 544-560 [cit. 2020-05-15]. DOI: 10.1080/1353331042000249091. ISSN 1353-3312. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1353331042000249091>
- PADURARIU, Ameila., 2014. The Implementation of Police Reform in Bosnia and Herzegovina: Analysing UN and EU Efforts. Stability: International Journal of Security and Development, 3(1), p.Art. 4. DOI: <http://doi.org/10.5334/sta.db>
- POLICING THE POLICE IN BOSNIA: A FURTHER REFORM AGENDA [online]. International Crisis Group [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.refworld.org/pdfid/3de64d994.pdf>.
- RAMET, Sabrina Petra. Balkan Babel: The Disintegration Of Yugoslavia From The Death Of Tito To The Fall Of Milosevic. 4. Avalon Publishing, 2002. ISBN 9780813346182.
- SEYBOLT, Taylor B. Humanitarian military intervention: the conditions for success and failure. New York: Oxford University Press, 2007. SIPRI monographs. ISBN 01-992-5243-2.
- SCHNECKENER, Ulrich. Managing and Settling Ethnic Conflicts. Palgrave Macmillan, 2004. ISBN 978-1403966230.
- TESAR, Filip. Etnické konflikty. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-807-3670-979.
- WOODWARD, Susan L. Balkan tragedy: chaos and dissolution after the cold war. Washington: Brookings institution, c1995. ISBN 08-157-9513-0.